



ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

www.pravoslavlje.rs

Излази 1. и 15. у месецу

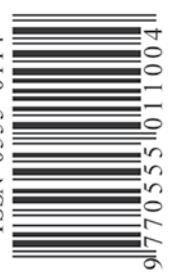
15. октобар 2012. г.

Цена 90 динара

2,5 КМ

Број 1094

ISSN 0555-0114



Званичне посете

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 4. октобра 2012. године, у Патријаршији Српској у Београду г. Дан-Радуа Затреануа, посланика румунског парламента, и г. Даниела Бануа, амбасадора Румуније у Србији, са својим сарадницима. Пријему је присуствовао и Преосвећени Епископ ремезијански Г. Андреј, викар Патријарха Српског.



Литургијско сабрање

На празник Светих Мученица Вере, Наде, Љубави и мајке им Софије, 30. септембра 2012. године, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију у Цркви Светог Кнеза Лазару у Земуну Пољу.



Помен у Саборном храму

Земни остаци ЊКВ кнеза Павла, кнегиње Олге и њиховог сина кнежевића Николе уз највише државне и црквене почасти стигли су у среду 3. октобра 2012. г. у Отаџбину и били су изложени у беогардској Саборној цркви.



Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј началствовао је поменом, уз саслужење Преосвећене господе епископа будимског Лукијана, шумадијског Јована, аустралијско-новозеландског Иринеја, хвостанског Атанасија и јегарског Порфирија, у Саборном храму испуњеном највишим државним званичницима, члановима краљевске породице Карађорђевић и верним народом из свих српских крајева.

Помену су присуствовали председник Републике Србије г. Томислав Николић, председник Владе Републике Србије г. Ивица Дачић, председник Народне скупштине г. Небојша Стефановић, ЊКВ престолонаследник Александар и принцеза Катарина Карађорђевић, принц Александар, принцеза Барбара, принцеза Јелисавета, принцеза Линда, принц Ђорђе, принц Михајло, принц Владимир и принцеза Бригита, гђа Катарина Оксенберг, као и чланови Владе, дипломатског кора, верски и други достојанственици.

Патријарх српски Г. Иринеј

Његова Светост Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски Г. Иринеј, у пратњи Преосвећене господе епископа, шумадијског Јована и ремезијанског Андреја,protoјереја-ставрофора Милутина Тимотијевића, ректора Богословије Светих Кирила и Методија у Нишу, и ћакона Александра Секулића, отпочео је 5. октобра 2012. године своју прву посету Александријској Патријаршији после избора и увођења у трон српских Патријараха.



Његову Светост и званичну делегацију у Каиру је дочекао Његово Блаженство Папа и Патријарх Александријски и све Африке Г. Теодор II у пратњи Преосвећеног Епископа нитријског Г. Никодима, Патријарховог заменика у Каиру, после чега су се упутили ка древном и историјском манастиру Светог Георгија, где су их свечано дочекали игуман – Преосвећени Епископ вавилонски Г. Нифон са свештеним клиром.



После свечане доксологије, Блажењејши Патријарх Александријски је надахнутом беседом пожелео срдочну добродошлицу Његојовој Светости Патријарху српском Г. Иринеју у којој је истакао да ова посета Патријарха Српског не значи само уобичајени дијалог између две помесне Православне Цркве већ

у посети Александријској Патријаршији

израз искрене и дубоке братске љубави у Христу, јединства, саосећајности и духовне радости. „Господ нека Вас снажи у наставку Ваше крсноваскрсне првосвештеничке службе, на корист и напредак верног српског народа“, рекао је Блажењејши Патријарх александријски у свом првом обраћању Његовој Светости Патријарху српском.



У послеподневним часовима истога дана, два Првојарха, са члановима делегација, упутили су се ка Александрији, древном седишту Патријараха александријских.



У суботу, 6. октобра 2012. године, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј имао је посебан сусрет са Његовим Блаженством Патријархом александријским и све Африке Г. Теодором, у древном седишту Патријаршије. Том приликом Свјатјеши је имао прилику да посети Патријарашки двор, библиотеку и александријски манастир Светог Саве Освећеног, при којем је отворена и школа АLEXANDRIJSKE PATRIJARSHIJE „Свети Атанасије“. Свјатјеши је посетио и чувену александријску библиотеку.

Истога дана, Његова Светост се састао и са високим функционерима Републике Грчке у Александрији.

У поподневним часовима, Свјатјеши је са осталим члановима делегације Српске Цркве, присуствовао свечаном вечерњем богослужењу у



Саборном храму посвећеном Благовестима Пресвете Богородице.



У недељу 7. октобра 2012. године, служена је Света саборна Архијерејска Литургија, уз саслуживање два Поглавара, Блажењејшег Патријарха александријског и све Африке Г. Теодора и Свјатјејшег Патријарха српског Г. Иринеја.



После Свете Архијерејске Литургије уследило је празнично сабрање у патријаршијским просторијама и том приликом Блажењејши Патријарх александријски и Свјатјеши Патријарх српски, по већ устаљеној пракси приликом мирних посета Поглавару, разменили су дарове који симболишу две црквене катедре.

Јереј Владимира Вранић

У Колимпари на Криту (Грчка) одржан састанак
Централног одбора ССЦ (28. август – 5. септембар 2012. г.)



Слобода за Митрополита скопског Г. Јована

Централни одбор Светског Савета Цркава позвао је власти БЈР Македоније да пусти из притвора Архиепископа охридског и Митрополита скопског Г. Јована

Записник о незаконитом затварању Архиепископа охридског и Митрополита скопског Г. Јована:

1. Његово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски др Јован ухапшен је приликом уласка из Грчке у Бившу Југословенску Републику Македонију (БЈРМ) 12. децембра 2011. године. Против Архиепископа Јована поднете су неосноване оптужбе, после чега је од стране Апелационог суда у Велесу осуђен у одсуству, без основног права на одбрану, на две и по године затвора. Након хапшења у Велесу, Архиепископ Јован је 16. јануара 2012. године пребачен у самицу, у затвор Идризово. Ово је његово шесто притварање, упркос двема ослобађајућим пресудама од стране Општинског суда у Велесу.

2. Амнсти Интернешнал је 2005. године прогласио Архиепископа Јована затвореником савести, на основу монтиралих судских процеса и државног прогона на верској основи покренутих пре десет година против Архиепископа Јована у судовима БЈРМ.

3. Прогон Архиепископа Јована и сада је настављен, а обухвата и застрашивање чланова породице Архиепископа Јована, саслушање архијереја, свештенства, монаштва и верног народа из Православне Охридске Архиепископије са додатним претњама за одузимањем имовине и порицањем основног права Архиепископа Јована на посете и спољну комуникацију.

4. Светски Савет Цркава (ССЦ) осудио је хапшење и незаконито притварање Његовог Блаженства Архиепископа охридског и Митрополита скопског Г. Јована на захтев Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја. Генерални секретар ССЦ написао је

писмâ Високом представнику Уједињених Нација за људска права, Специјалном известиоцу Уједињених Нација за слободу вероисповести, као и Председнику Бивше Југословенске Републике Македоније (БЈРМ), изражавајући забринутост због прогона Архиепископа Јована током претходних година, што представља флагантно кршење слободе вероисповести коју гарантује Универзална декларација о људским правима.

Централни Одбор Светског Савета Цркава састао се у Колимпари, на Криту, Грчка, од 28. августа до 5. септембра 2012. године, и донео следеће одлуке:

А. Осуђује се незаконито затварање Архиепископа Јована и наставак прогона чланова Православне Охридске Архиепископије, и чланова породице Архиепископа Јована;

Б. Позива се Влада Бивше Југословенске Републике Македоније да одмах пусти Архиепископа Јована из притвора и да заустави прогон Архиепископа Јована;

В. Апелује се на власти БЈРМ да признају основна права на слободу вероисповести која су гарантована Универзалном декларацијом о људским правима;

Г. Захтева се да се цркве чланице ССЦ придрже у молитви и солидарности са Архиепископом Јованом тако што ће писати протестна писма релевантним властима;

Д. Охрабрује се Централна комисију за међународне послове да организује посету солидарности и да настави да се бори за пуштање Архиепископа Јована.

Извор: www.oikoumene.org

ПРАВОСЛАВЉЕ 1094

2	18	38
Активности Патријарха	Откуд зло у свету? Бојан Бошковић	Свет књиге
4	20	41
Слобода за Митрополита скопског Г. Јована	Духовно старање у затворима (први део) Презвитељ Глигорије Марковић	Вести из прошлости
5	22	42
Садржај	Хришћани пред незнабожачким судовима (1Кор. 6, 1-8) <i>гр Предраг Драшко Јовановић</i>	Наука, уметност, култура
6	24	43
Саопштење Епархије рашко-призренске	Вера као ослобођење од идолатријског ропства (трећи део) Јован Блајојевић	Кроз хришћански свет
7	26	44
Крстовдан у Каракасу	Нова Грачаница Милан Сићарски	Из живота Цркве
8	28	47
Двадесет година архијерејске службе Епископа тимочког Г. Јустина	Путевима словенске духовности (трети део) <i>гр Ксенија Кончаревић</i>	Вјечнаја памјат
10	33	
Свечана прослава уочи 1700 година Миланског едикта	Наступ Хора „Београдски мадригалисти“ Милица Андрејевић	
11	34	
Редовно годишње сабрање гимназијских вероучитеља Архијепископије београдско-карловачке Презвитељ Оливер Суботић	Библиотека Св. Фотија Цариградског <i>Ђакон мр Ненад Игризовић</i>	
12	36	
Разговор са др Марком Николићем Парадокс нужности и немогућности дијалога Истине Олга Стојановић	Посета Милосрдне секције Прихватилишту за одрасла лица	
16	37	
Празновање Пресвете Богородице у богослужбеном животу Православне Цркве (други део) <i>Протојереј-ставрофор гр В. Вукашиновић</i>	Проблеми бескућника	

На насловној страни:
Српски Правојерарх Г. Иринеј и Патријарх Александријски Г. Теодор
Фотографија: Ђакон Александар Секулић



„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Презвитељ мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Презвитељ др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двојбој. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полуоглашена 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.
Уплате не слати поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS3514500711000024015
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-116
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-85-786
Факс: +381 11 3282 588
e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
pravoslavlje@spcrs.rs – претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Дизајн: Соба.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс: 032/717-522, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 – Православље

COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера и дијаспоре Републике Србије



ЕПАРХИЈА РАШКО-ПРИЗРЕНСКА И КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКА

Саопштење Епархије рашко-призренске

Епархија рашко-призренска најоштрије осуђује намеру да се Саборни храм Христа Спаса уклони или претвори у меморијални музеј

Поводом вести приштинског дневника *Коха Дишоре* да је на последњој седници сената косовског Универзитета у Приштини изнесена намера да се незавршени српски православни Саборни храм Христа Спаса у Приштини претвори у музеј или уклони, Епархија рашко-призренска објављује следеће саопштење:

Са великим забринутошћу већ данима пратимо бесомучну медијску кампању екстремних косовских медија да се Саборни храм Христа Спаса у Приштини претвори у „Меморијални музеј косовских Албанаца“ или сасвим уклони. Овакве идеје, које су се могле чути на недавној седници сената косовског Универзитета у Приштини, Епархија рашко-призренска са својим верним народом најоштрије осуђује као покушај директног гажења не само имовинских права наше Цркве, која је почетком деведесетих година по законској процедуре добила дозволу за градњу храма у центру Приштине, већ пре свега верских права и слобода српског православног народа на Косову и Метохији.

У време када је у центру Приштине, недалеко од места где се уздиже Спаситељев храм, подигнута огромна римокатоличка катедрала, а у плану је ускоро и подизање, како се већ наговештава, једне од највећих џамија на Балкану, намера да се поруши или обесвети незавршени Саборни храм Христа Спаса у непосредној близини Универзитета представља отворени позив на дискриминацију и наставак процеса затирања српске духовне баштине на Косову и Метохији. Овакве идеје, које нажалост долазе од појединих лица која себе сматрају академским грађанима, неодољиво подсећају на идеологију Енвер Ходжине Албаније у којој су на стотине цркава и џамија претворене у разне меморијалне музеје, биоскопе, или су потпуно порушене. Поготово је цинична и неморална



Саборни храм Христа Спаса у Приштини

идеја да се храм претвори у меморијални музеј косовских Албанаца и то у граду из кога је претрано готово целокупно српско становништво и у коме је од 40.000 предратних Срба Приштеваца остало само педесетак старијих људи.

Позиви из кругова косовског Универзитета у Приштини на уништење једне хришћанске цркве у центру града, која се, узгред речено, годинама користи као депонија и јавни нужник, шаљу у свет поруку отворене нетрпељивости и верске мржње која је након оружаног сукоба на Косову и Метохији довела до систематског уништења преко 150 српских Православних Цркава и скрнављења на стотине хришћанских гробаља.

Епархија рашко-призренска остаје као и до сада при чврстом и децидном ставу да се намена храма чија је изградња започела на иницијативу блаженопочившег Патријарха српског Павла, та-дашњег Епископа рашко-призренског, ни на какав начин не може мењати и да ће сваки покушај уклањања или даљег скрнављења ове хришћанске светиње, која је годинама на мети екстремиста, бити сраман и варварски гест који ће осудити цео цивлизовани свет.

Извор: Епархија рашко-призренска

У Епархији буеносајреској и јужно-централноамеричкој

Крстовдан у Каракасу



Празничним бденијем у Руској Цркви Светог Николаја у Каракасу отпочела је прослава празника Воздвижења Часног Крста

Свечана прослава величког хришћанског празника – Воздвижење Часног Крста – Крстовдан, отпочела је празничним бденијем у Руској Цркви Светог Николаја у Каракасу које су служилиprotoјереј Павле Волков и јереј Александар Ђурђевић. Свету Архијерејску Литургију 27/14. септембра 2012. године служио је Високо преосвећени Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, који у својству епископа-администратора Епархије буеносајреске и јужно-централноамеричке борави у канонској посети Епархији од 11. августа 2012. године а ових дана, по други пут, се налази у Каракасу и Венецуели. Митрополиту су саслуживали отац Павле, отац Александар и протојакон Игор Балабан, а певао је Хор руског храма.

„Крсту Твоме поклањам се Христе и Свето Васкрсење Твоје певам и славим – у овим речима се састоји свој Евангелије које нам открива тајништво Христа Бога нашега, Распетога и Васкр-

слога. А Распети и Васкрсли Бог јесте почетак и крај. Он је Први и Последњи. Он је Судија. Он је основа Цркве Божије, која је тело Христово, и у којој ми живимо и кроз коју се ми спасавамо“, беседио је Митрополит Амфилохије.

„Без Цркве Христове нема нам сједињења са Живим Господом. Све се то нама даје у Светој Литургији, у Светом причешћу, телу и крви Господа и Спаса нашега Исуса Христа. Тамо где је Црква служи се Литургија, а тамо где се служи Литургија присуствује сам Господ, Распети и Васкрсли. Тамо је и Дух Свети који нас просвећује и освећује живот наш, који освећује и наше дарове, преображава их и претвара у тело и крв Христову. Слава Господу што се данас у целом свету служи Света Тајна Литургије. У целом свету присуствује Црква, једна Света Саборна и Апостолска Црква, Црква Христова кроз коју се свет спасава, и где сви народи на земљи се просвећују и предокушају Царство Небеско. Присуство Цркве Божије јесте присуство Царства

Небеског и нека дâ Бог и вама, драги оче Павле, и вашој пастиви снаге и силе да се поклања Крсту Христовом и прославља Његово Васкрсење и да будете сведоци, са свима православним, једној Светој Саборној и Апостолској Цркви Христовој. Да кроз вас и други народи спознају Исуса Христа, Истинитог Бога нашега“, истакао је Његово Високопреосвећенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.

Отац Павле Волков, који је рођен у Србији, где му је отац био свештеник и одлично говори српски језик, даривао је Митрополита Амфилохија иконом Пресвете Богородице.

У својој другој канонској посети овој Епархији Високопреосвећени Митрополит Амфилохије је посетио више јужноамеричких парохија и православних заједница наше Цркве, имао сусрете са јерарсима других Помесних Цркава, као и са државним званичницима.

Извор: Епархија буеносајреска и јужно-централноамеричка

У Епархији тимочкој



Двадесет година архијерејске службе Епископа тимочког Г. Јустина

„Сила Часног Крста“ назив је изложбе дуборезних радова Епископа тимочког Г. Јустина којом је 29. септембра у 19 часова, у галерији Народног музеја у Зајечару, почело обележавање двадесетогодишњег јубилеја његовог архијерејског служења. Окупљенима се најпре обратио директор музеја г. Бора Димитријевић, а потом градона-челник града Зајечара г. Бошко Ничић. Песник Добрица Ерић је говорио своју песму посвећену Владици Јустину.

У поздравном слову, Епископ Јустин је пренео благослов, честитке и молитве Патријарха Иринеја да ово сабрање буде у духу онога што наша Црква нуди, затим је уваженим званицама одшкринуо врата своје тридесет година дуге историје рада у дуборезу. Кроз цео свој монашки живот, прпео је снагу и инспирацију кроз израду крстова, откријући тако чудесни лик Крсто-

васкрслога Господа који је ради нас људи и ради нашег спасења пролио своју пречасну кrv.

Изложбу је прогласио отвореном Владика бачки Г. Иринеј честитавши Епископу тимочком, у име присутне браће архијереја, двадесетогодињицу пожртвованог служења у нашој Цркви рекавши између осталог и следеће: „Да је неко само две године Епископ, па већ је нешто учинио за Цркву, а поготову кроз двадесет година, из стицаја разних околности које нису зависиле од нас људи, које су плод једног тешког времена, као што је с правом нагласио један од других мојих предговорника, постојала је и у овој Епархији као и широм наше помесне Цркве велика духовна опустошеност и велики проблеми и изазови. Требало је управо у то време када је Преосвећени Владика Јустин постао Епископ, а некако и већина нас овде присутних, неко мало пре, неко ма-

ло после, прихватити ту свету и одговорну апостолску службу. Требало је у том времену не, настављати оно што су други пре нас радили, или бар започели, него врло често ако не и најчешће почињати од нуле... Дакле, честитам од срца ову лепу годишњицу, двадесетогодињицу тог плодног и благословеног служења у винограду Господњем теби Преосвећени брате и саслужитељу Владику Јустине и целој овој месној Цркви коју предводиш на путу ка Царству Божијем.“

Изложби су присуствовали Преосвећена господа архијереји: браничевски Игнатије, шумадијски Јован и рашко-призренски Теодосије, и многе личности из политичког, културног и јавног живота. Овај догађај увеличали су, између осталих, академик Владета Јеротић, сликар Милош Шобајић, песник Адам Пуслојић као и брат Владике Јустина протојереј Дејан са породицом.



Круна овог значајног јубилеја била је Света Литургија, која је у недељу 30. септембра служена у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару којом је началствовао Епископ зворничко-тузлански Г. Василије уз саслужење Преосвећене господе архијереја: бачког Иринеја, тимочког Јустина, шумадијског Јована, rashko-prizrenetskog Teodosija i sveštene stva. Na kraju Svetе Liturgije Vladika Vasilije je besedio: „... Ja ti честитам овај твој велики јубилеј, ддвадесет година мукотрпнога архијерејског служења.... Знам и сећам се онога дана, када је било твоје устоличење, колико је било врло мало народа. А данас, хвала Богу, народа је доста, много, а то нешто значи – да је твоја света десница благосиљала и да је Бог твој помоћник био до сада, а биће и од сада; да је твоја реч и преко твоје речи сијање јеванђељске истине, плодом уродила и да да-

нас береш те плодове. Нека ти је срећно и Богом благословено теби, твоме часном свештенству, преподобном монаштву, да још више и још снажније оне способности, онај дар који ти је благи Господ подарио да га сејеш у плодну земљу ове Тимочке Крајине међу овим благочестивим православним народом.“

По завршетку Свете Литургије уследио је пригодан програм у порти Саборног храма. Певао је женски вокални састав „Маринике“ из Неготина, са репертоаром старе српске и влашке народне музике, зборили су пејсници Добрива Ерић и Адам Пуслостић да би на kraju реч узео наш уважени академик проф. др Владета Јеротић.

Полазећи према Гамзиградској Бањи, где је приређена свечана трпеза, гости су имали прилике да виде и нови зајечарски храм посвећен Вазнесењу Господњем у насељу Котлујевац као и ар-

хеолошко налазиште Гамзиград, царску палату Феликс Ромулијана недалеко од Зајечара, у којој се налазе остаци хришћанских храмова из 4. века, велике базилике из 6. века, мермерна крстоница и мноштво других хришћанских обележја и реликвија из раног средњег века.

У присуству уважених званица честитке и здравице Епископу Јустину, поводом 20 година архијерејског служења за трпезом изговорили су Епископ Василије зворничко-тузлански и директор канцеларије за сарадњу са Црквама и верским заједницама г. Милета Радојевић. На kraju је слављеник захвалио свима присутним, пожелевши им да их радост коју Спаситељ изобилно дарује прати у све дани њиховог живота.

*Архијакон Сава
Извор: Епархија тимочка*

Свечана прослава уочи 1700 година Миланског едикта

Митрополија загребачко-љубљанска је у четвртак, 4. октобра 2012. године организовала свечану прославу у сусрет 1700 година Миланског едикта. Свечаност је започела Светом Архијерејском Литургијом у капели Светог Саве Српског при Српској православној општој гимназији и Духовном центру на Светом Духу у Загребу. Свету Литургију је служио Епископ браничевски Игњатије, који се налазио у тродневној посети Митрополији загребачко-љубљанској, уз саслуживање домаћина Митрополита загребачко-љубљанског Г. Јована, Епископа осечкопольског и бањањског Г. Лукијана, Епископа славонског Г. Саве и свештенства. Литургији су присуствовали верници парохије загребачке и ученици Гимназије. Митрополит Јован је поздравио епископе који су дошли, даривао епископе Игњатија и Саву пригодним даровима, а потом се присутнима обратио Владика Игњатије, који је у беседи говорио о Тајни Крста.

Прослава је настављена у свечаној дворани Духовног центра. Уз Епископе, свештенство и верни народ који су учествовали у литургијском сабрању овом делу програма придружили су се и Епископ сремски Г. Василије, представници верских заједница у Републици Хрватској и граду Загребу – међу којима изасланик бискупа сисачког г. Владе Кошића велечасни Бранimir Моточић, проф. др Јуре Зечевић, професор на Католичком богословном факултету у Загребу, Луцијано Моше Прелевић, рабин координације ѕидовских општина у РХ, проф. Мевлуди Арслани, изасланик муфтије загребачког и директор Исламске гимназије у Загребу,protoјереј Кирко Велински, господа Тома Магда и Жељко Мраз, председник и главни тајник савеза баптистичких цркава у РХ и други пријатељи Митрополије загребачко-љубљанске.

У уводном делу Митрополит је поздравио скуп, а Преосвећеног Епископа Игњатија одликовао орденом Кантакузине Катарине Бранковић првог реда, рекавши да је њена личност повезница Гимназије и Митрополије са Смедеревом и Епархијом браничевском. Митрополит је такође изразио саучешће због упокојења председника Хрватског сабора г. Бориса Шпрема.

Први предавач је био проф. др Јуре Зечевић, проучавац катедре за Екуменску теологију на Католичком богословном факултету Свеучилишта у Загребу, који је у свом садржајном и интересантном предавању изложио комплексност историјског амбијента у коме је цар Константин 313. године донео Милански едикт, документ који ће представљати прекретницу у односу државних власти према хришћанима.

Следеће предавање је одржало Његово Преосвещенство Епископ браничевски др Игњатије (Мидић),



редовни професор Догматике на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. У изузетно занимљивом предавању, Владика се није ограничио само на тему Миланског едикта као документа који је хришћанима дао слободу вероисповедања, већ је тумачио значај слободе као дара Божијег, повезујући исто са темама које заокупљају човечанство, при том износећи православна гледишта на проблематику времена и историје, смрти и смртности, бесмртности и превазилажења смрти, природе и личности.

Митрополит Јован је говорио о значају Миланског едикта који доноси слободу хришћанима, али је битно и његово савремено тумачење, будући да је кроз овај документ који датира са почетка 4. века јасно изражена социјална правда и верска толеранција. Наime, хришћанима којима је одузета имовина, Едикт је обезбеђивао њен поврат, а грађанима који су били у њеном поседу, држава је гарантовала обештећење. У том смислу Милански едикт може бити инспирација и за савремено доба и демократско друштво у коме тежимо да живимо.

Епископ Василије, члан Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве, говорио је о догађајима и локалитетима у Епархији сремској који сведоче о животу Цркве на тим просторима током четвртог века.

Након предавања у трпезарији Духовног центра Митрополит је организовао ручак за све учеснике и присутне на овој свечаности, којој се придружио и надбискуп Александро Дерико, апостолски нунциј у Републици Хрватској.

Светом Литургијом, свечаном прославом, заједничким сусретом и пригодним предавањима Митрополија загребачко-љубљанска је дала свој допринос прослављању и обележавању овог значајног јубилеја за цели хришћански свет – навршетка седамнаест векова Миланског едикта, документа који ће читаву историју човечанства окренути у новом смеру.

Извор: Митрополија загребачко-љубљанска



Редовно годишње сабрање гимназијских вероучитеља Архиепископије београдско-карловачке

На Крстовдан, 27. септембра 2012. године, у парохијском дому Храма Светог Саве, одржан је редовни годишњи састанак гимназијских вероучитеља. Сабрање је одржано на иницијативу Његовог Преосвештенства Епископа хвостанског Г. Атанасија, председника Одбора за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке. Том састанку је присуствовало око 30 гимназијских вероучитеља и неколико стручних саветника за унапређење квалитета верске наставе. Ово је друга година како епископ редовно окупља вероучитеље у гимназијама, с обзиром да су то школе којима је потребно дати посебан значај.

После уводног обраћања Епископа Атанасија, уследило је кратко представљање вероучитеља и излагање статистика о одзиву ученика на верску наставу у њиховим гимназијама. Најмањи забележени одзив у београдским гимназијама је 37% а највећи 89%, при чему у обзир треба узети различите параметре: рад и залагање вероучитеља, однос школске управе према предмету, позицију, структуру и величину школе итд. Епископ Атанасије је

после уводног дела отворио дијалог о томе како појачати активност верске наставе у гимназијама.

После плодног дијалога усвојени су неки од предлога за ову годину: а) иницијатива да се школски кабинети гимназијске веронакуке опреме компјутерском мултимедијалном опремом за приказ гравива, уз сарадњу са парохијским храмовима; б) повезивање ученика кроз отварање форума београдских гимназија у оквиру кога би једном месечно ученици гимназија са једне општине могли заједнички да присуствују и дебатују на неку тему у организацији вероучитеља; в) појачавање веза са парохијским храмовима; г) одржавање контаката са ученицима који су већ завршили гимназије и налазе се на студијама; и д) рад на интензивнијој сарадњи и размени искустава међу предавачима верске наставе у гимназијама. Окосницу овог плана чиниће најбољи вероучитељ у београдским гимназијама који имају натпресечан квалитет у раду и који ће бити главни мотор у даљем унапређењу верске наставе у гимназијама.

Осбито је истакнут веома коректан однос старешина неких

храмова према вероучитељима и ученицима веронакуке, међу којима старешина Храма Светог Саве о. Радивоје Панић заузима посебно место. Напоменуто је и то да је добар део вероучитеља у гимназијама активан у медијским гласилима наше помесне Цркве (*Православље, Православни мисионар, Светоносавско звонце, Кашићеша, радио Слово Љубаве*), те да у истом смјеру треба да се активирају и остали гимназијски вероучитељи.

Састанак је протекао у оперативној атмосфери, али су његови закључци и усвојене иницијативе стратешког карактера, не само за Архиепископију београдско-карловачку, већ и за нашу Цркву у целини, с обзиром да се може претпоставити да ће садашњи гимназијалци у великим проценту већ у наредној деценији водити ово друштво. Нада Епископа Атанасија и гимназијских вероучитеља је да ће у том контексту веронакука допринети стварању људи са аутентичном вером, чврстим карактером и осећајем друштвене одговорности за свој народ.

Презвитер Оливер Суботић,
Одељење за унапређење квалишета
верске наставе АЕМ

Разговор са др Марком Николићем, научним сарадником
Института за међународну политику и привреду

Парадокс нужности и немогућности дијалога Истине

Разговарала Олга Стојановић

„Кованица парадокс нужности и немогућности дијалога Истине на веран и реалан начин одсликава тренутно стање и перспективе у односима две Цркве, афирмишући посредно значај и улогу „црквене политике“ и „црквене дипломатије“ као парадокса по себи, нужних али и извитечених сурогата чисте еклесиологије на којој изнад свега треба да почива истински међуцрквени дијалог“

Марко Николић, научни сарадник Института за међународну политику и привреду, постојао је познати широј јавности објављивањем проширеног материјала своје докторске дисертације, преточене у књигу, под називом Екуменски односи Српске Православне Цркве и Римокатоличке цркве 1962–2000. г. Промоцијом овој „интердисциплинарној и дубоко утемељеној истраживачкој делати“, према речима почившијеј професореја-стручнога проф. др Радована Бијовића, „какво до сада није било, а које се бави односима између СПЦ и РКЦ у новијем времену на један научан, озбиљан и одговоран начин“, млади доктор наука је кроз „импозантан истраживачки подвиг приступио овој проблематици којој се ког нас углавном приступало са одређеним идеолошким оштрећењима и хијотекама“ (проф. др Дарко Танасковић).

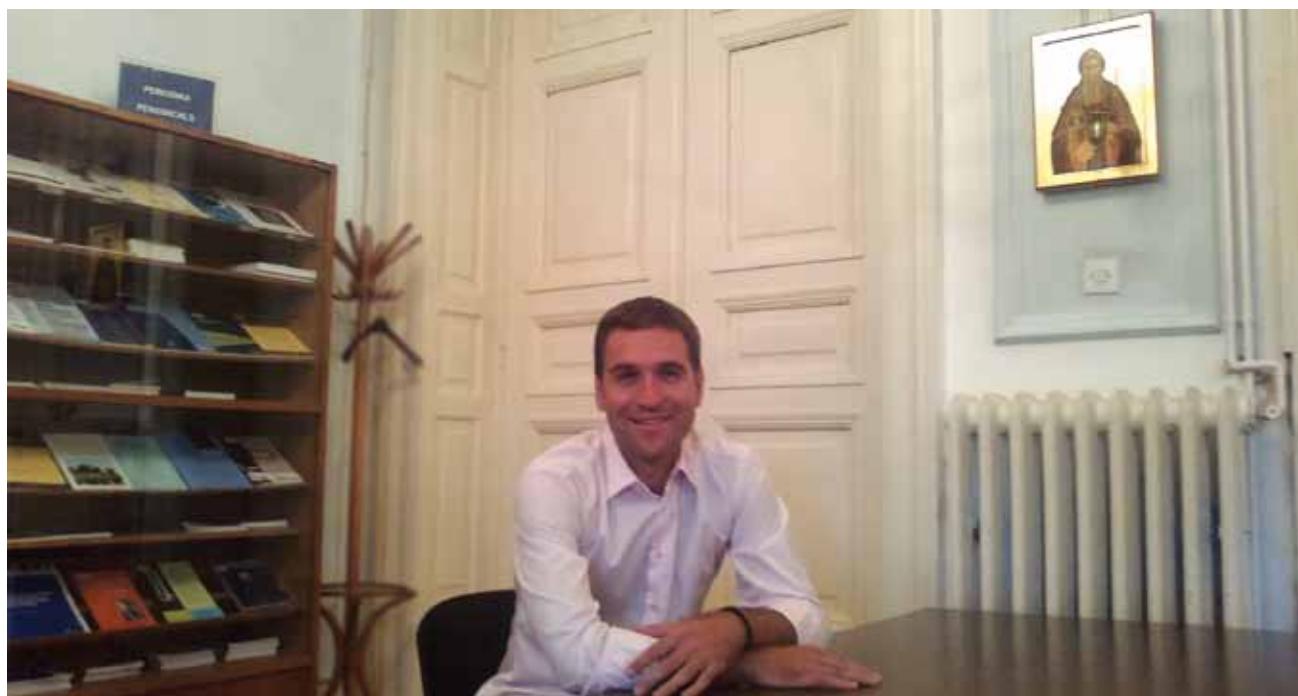
Чињеница да су се односи СПЦ и Римокатоличке цркве одувек сматрали изузетно важним, те податак да се не ради о књизи која износи прости низ историјских података и сазнања, већ да је аутор смоја снаге да га чишав низ

релевантних закључака на начин који даје добринос научној обради ове сложене и значајне проблематике, омотућава сваком читаоцу, након њеног ишишавања, сазнајно и вишеструко обогаћивање. Повода за разговор са др Марком Николићем је много и не исирљују се само на тематици стоменуте књиге. Стално отворене теме – секуларизма, материјализације друштва, суверене владавине поштошацкој менталитету, положаја и преко поштебнот „вредносној“ утицаја Цркве у друштву па и политици... нужно је да се и заједничко деловање. Иако, „и поред начелне сајласности да је неопходан њихов заједнички наступ у борби за положај и утицај хришћанства у савременом, урушавајућем свetu, православни и римокатолици се сконачавају и са јошово никаквим помаком у темељкој равни унайрећења својих односа, што их чини изузетно сложеним па и парадоксалним“, истиче др Николић.

Током институтске каријере бавили сте се изучавањем односа политичких групација парламента ЕУ, њене зајед-

ничке спољне и безбедносне политици, миграција унутар ЕУ и Западног Балкана, а онда сте 2006. г. кренули у велики подухват – проучавање проблематике уско везане за Цркву, са специфичним избором теме. Реците нам како је дошло до тог „скока“ и какви су Вас изазови сачекали на том путу?

– Укратко могу да кажем да сам до формулисања поменутог предмета истраживања дошао довођењем у везу личног интересовања и ранијег „уласка“ у Цркву, струке политика за међународне односе, искустава боравка и рада у Италији и различитим европским и далеким земљама, као и важне животне и професионално – методолошке спознаје – до „напретка“ и сазнања, а посебно Истине, не може се доћи искључиво рационално – системским приступом и бежањем од надилажења себе, „ослобођеним“ од онтолошког садржаја. Када су у питању изазови, они су били вишеслојни и многоструки, интерни и спољашњи, „хоризонтални“ и



, „вертикални“. Поменимо само „ћутање окружења“ у читавом радном процесу посвећености, преданости и „самоизолације“. Али, после свега могу да кажем да је једино битно то што сам у њему изнад себе увек имао визију „водиље и светла на крају тунела“, оличених у подршци уског круга духовних и стручних ауторитета. Засигурно знам да без тог „горива“ свој наум не бих привео крају.

У књизи сте извели закључак да на унапређење дијалога између римокатолика и православних и на њихове међусобне односе пресудно утичу ванцрквени чиниоци. Да ли је таква врста интеракције Цркве и друштва (односно државних структура) нешто ново у историји?

– Духовна и световна димензија постојања кроз институције су се увек и на свим нивоима пројимале, али и налазиле у извесном „конкурентском“ односу у смислу тежње да се једна у односу на другу „боље“ позиционира и има значајнији утицај. Наравно, полазећи од различитих упоришта, циљева, последица и исходишта. Зато се у том смислу може говорити о појмо-

вима „истинског мисионарења“ и покушаја инструментализације онтолошког и у „овоземаљске сврхе“. Поменута корелација је својствена свим раздобљима новије људске историје. Када су у питању међухришћански и конкретно односи Православне и Римокатоличке цркве, које овом приликом разматрамо у другој половини 20. века, сматрам да је начелно постојао, а и данас постоји, живи, дугорочни и непосредни интерес и утицај политичког чиниоца у овом односу, зарад коришћења „црквених потенцијала“ у остварењу различитих секуларних (националних, идеолошких, економских... итд.) циљева. Посебност атеистичке Југославије се огледала у чињеници да је такав државни „уплив“ био веома директан и насилен, са озбиљним духовним, кадровским и материјалним последицама по Цркву, нарочито Православну. У односу према таквој „политичкој позадини и пракси“, Српска Православна Црква и Римокатоличка црква су имале и имају различиту улогу, позицију и наступ.

Православна и Римокатоличка црква се, зарад промоције хришћанских вредности у

изразито секуларном друштву, налазе пред захтевом заједничког сведочења хришћанске вере суочавајући се, како кажете, са „парадоксом нужности и немогућности дијалога Истине“. Како видите решење овог проблема?

– Било би преамбициозно претпоставити да сам наслутио мајкар и обрисе „готовог рецепта“ у одговору на ваше питање, али сматрам да квалитативно унапређење међусобних односа две Цркве може бити, пре свега, последица *Истинијој*, недвосмисленог, отвореног и обостраног суочавања са суштином најразличитијих интердисциплинарних питања, које мора да прати преко потребна самокритика. Уз јасну свест о чињеници да позиција, улога, одговорност и наступ две Цркве нису истоветни... Логично је претпоставити да би у том случају били отклоњени многи узроци проблема и размишљајења, па тиме и њихове последице. Ово напомињем пре свега полазећи од идеалистичке визије даљег напретка дијалога и остварења озбиљнијих резултата, никако критике *Другоја...* Сматрам, ипак, да моја кованица „парадокс нужности и немо-

гућности дијалога Истине“ на веран и реалан начин одсликава тренутно стање и перспективе у односима две Цркве, афирмишући посредно значај и улогу „црквене политике“ и „црквене дипломатије“ као парадокса по себи, нужних али и извитоперених сурогата чисте еклисиологије на којој изнад свега треба да почива истински међуцрквени дијалог. Тренутни пресек односа подразумева оквирно утврђене границе међуцрквеног дијалога, што је добро, али и постојање „зачараног круга“ из кога се не може изаћи независно или „уситњавањем“ недвосмислене Хришћанске Истине.

Недавно се упокојио бивши милански надбискуп, чувени екуменски посленик кардинал Мартини. Поред својих екуменских ангажмана, Мартини је био познат и као велики критичар савремене Цркве. Колико је, по Вашем мишљењу, Црква данас спремна да прихвати и чује реч критике? Да ли је могућа конструктивна критика упућена Цркви, и каква би, у том случају, она требала да буде?

– Начелно, да би се могли конструктивно–критички односити према Цркви неопходно је „мало дубље“ познавати шта Она уствари јесте, како, „кроз шта“ и због чега живи, чему тежи... Тек онда се може наслутити ко и како има „надлежност“ да је критикује. И што је посебно важно, има „потенцијал“ да претпостави када и која критика ће бити плодотворна и „добротворна“, по могућству за све. Хришћани верују да такав капацитет има једино Црква. Тим редоследом људи „ван Ње“, нарочито у академским и политичким круговима, данас ретко размишљају и још ређе корачају. С друге стране, иако има „мистичан, неспознајни и недодирљив“ карактер, чак и за своје „чланове“, Црква, сматрам, није никаква „елитистичка и отуђена творевина“

већ жива заједница коју „овде и сада органски конституишу“ њени „чланови“, са свим датим и задатим „врлинама“ и „манама“. Управо њих у Цркви и кроз Цркву желе да оплемене и надију, „каналишу“ у правцу Спасења. У том смислу било чија критика никако није безвредна и беспотребна, штавише. И њу треба схватити као „органску“ и „конститутивну“ у, ипак, заједничком ходу у будућност.

Пред наше друштво се интензивно поставља питање интеграције у ЕУ. Које су то хришћанске вредности на којима се суштински темељи политички процес интеграције у Европи, и шта би улазак у ЕУ значио за нас, односно каква је то заједница и чега је то заједница?

– Пре свега сматрам да појам „интеграције“ данас у великој мери подразумева секуларизовани сурогат хиљадугодишињег црквеног појма „васеленскости“. Он има многе додирне тачке и сличности са близким али ширим појмом „универзализма“. У том контексту је важно знати да „хришћанска интеграција“ подразумева „уједињење“ свих, али на темељу оних вредности које је људима, кроз Цркву, оставио Господ Исус Христос. Данашња „европска интеграција“ је настала на економским темељима, тежећи да временом створи политичке и друштвене претпоставке за даљу „хоризонталну интеграцију“, односно промоцију и утемељење „заједничких вредности“ које почивају на „јединству различитости“. Парадокс је и у овом случају очигледан – данашња Европа (и ЕУ), уз примесе римско–јелинских, исламских и просветитељских тековина, у највећој мери несумњиво јесте тековина хришћанске цивилизације и културе; ипак, иако се идејна концепција о искључиво економским темељима „напретка“ у пракси неповратно урушаја у читавом свету, који отворено

вапи за „новим и здравијим“ темељима изградње своје будућности, простор за утицај хришћанских идеала и Цркве у европском јавном и друштвеном животу је све мањи, уз даље, суптилно и конзистентно разводњавање и маргинализовање. И то у условима „слободе“... Заправо само зато што хришћанска логика „канцерогено“ утиче на искључиву логику „профитне интеграције“, њену унутрашњу празнину, разједињеност, самодовољност, и у крајњем – самодеструкцију. С друге стране, данашња ЕУ несумњиво гаји и промовише бројне позитивне тековине, пре свега владавину права и борбу против корупције. Управо су оне најсушно потребне данашњој Србији. Коначно, у тражењу одговора на Ваше питање треба имати на уму и чињеницу да логика сваког тржишта (што пре свега јесте и данашња ЕУ) подразумева да свако ко у тржишту учествује мора нешто и да му понуди, и то под „конкурентним“ условима. Србија у том смислу пре свега јесте не тако велико тржиште за пласман роба и услуга, уз повољну географско–транзитну позицију и историјски доказану улогу „одбрамбеног балансера“ у размеђу цивилизација и сукоба њихових интереса.

Предстоји велика прослава 1700 година од Миланског едикта. Неминовно се намеће питање (а и медији га потенцирају) доласка папе Бенедикта XVI у Ниш. Какве би, по Вашем мишљењу, друштвене и теолошке консеквенце проистекле из такве посете, уколико би до ње дошло?

– Када је у питању феномен Миланског едикта, желим са Вама само да поделим свој утисак – њиме је афирмисан принцип слободе и јавног положаја и „конститутивног“ утицаја хришћанства и Цркве у царству и друштву. У томе се огледа његов цивилизацијски значај и допринос. Данас, међутим, у великој

мери проживљавамо афирмацију схватања слободе као „слободе избора и равноправности“ свих религија и погледа на свет, уз све израженију тенденцију да црквеност и црквено постану индивидуална, маргинална или „катакомбна“ димензија живота Појединца, са „загарантованим и неутралним“ друштвеним статусом. У том смислу примећујем значајан раскорак између суштине и цивилизациског доприноса Миланског едикта с једне, и стварне намере и тенденција данашње европске политике која га обележава и „слави“. Зато свакако јесте од егзистенцијалног значаја поново преиспитати смисао, дубину и крајњу поруку Миланског едикта, полазећи од перспективе реафирмације његовог утицаја. Што се тиче евентуалног доласка папе на прославу у Ниш, то питање заиста јесте интердисциплинарно, вишемензионално и сложено. У његовој анализи би била начињена велика грешка уколико би се оно поједноставило или свело искључиво на раван прагматизма и „употребних вредности“. Сматрам да би Цркве, пре посете, верницима и јавности отворено и искрено требало да појасне шта би она значила из оба Црквенаугла, у теолошком, друштвеном и политичком смислу, и шта је заправо мотивише. И оно што је заправо најважније, какве би све последице у случају посете сносио онај „други“. Такође, несумњиво да је за то питање, уз логично саме Цркве, живо заинтересована и држава полазећи од својих циљева и интереса.

Црква постоји у различитим друштвеним уређењима, у различитим земљама, културама, на различитим континентима – по Вашој оцени, где је однос Цркве и државе најсрћније решен?

– У потпуности свестан идеализма у свом приступу, заиста сматрам да корелација у односима Цркве и државе мора да подра-

зумева задатак изналажења по жељне, могуће и функционалне форме „вертикалног“ и „хоризонталног“ субјекта, односно онтолошког садржаја који „живи у овоме свету“ и „извршно-формалног“ који ствара „вредносне претпоставке“ за то. Позицију и улогу Цркве у том смислу доживљавам као вредносно-критичку, а државе као неутрално-извршну. Историја, међутим, сведочи да су у тој корелацији оба субјекта често „изневерила“ саме себе. Било би пожељно, а у данашњим околностима све више нужно из егзистенцијалних разлога, да и Црква и држава пре свега „остану оно што јесу“, и потом креативно, „у некој врсти заједнице међусобног употпуњавања и обогаћивања“, омогуће једна другој вршење својих различитих, самостално посматрано непотпуних „мисија“. Конкретно, то не би била никаква „симфонија“ која подразумева губљење „личног идентитета“, а још мање буквална примена принципа одвојености Цркве и државе која Цркви „гарантује друштвени“ статус невладине организације са „индивидуалним чланством“. Мислим да је и у овом случају поучно сетити се примера, поуке и тековина Миланског едикта, овога пута обогаћених сазнањем из негативних историјских примера. Дакле, још увек се не може говорити о „срећном“ решењу, већ лошим и лошијим примерима.

Црква, као институција утврђена на хијерархијском принципу, преузела је током историје бројна државна знамења (нпр. наша Црква има своју заставу, грб, на неки начин и своју химну, затим истакнутим појединцима додељује признања, грамате, ордење...) као и одређене структуралне моделе у погледу организације и управљања (постоји стално председавајуће тело којем припада извршна власт, Црква има свој чиновнички

апарат, своје службенике и службе различитих надлежности – по угледу на државне...). Колико је ово по световњачење Цркве реална опасност за ширење благовести о Царству које долази и укида сваки земаљски поредак, односно сваки модел државног и друштвеног уређења?

– Надовезујући се на претходни одговор, могу само начелно да констатујем да свака „суштина“ нужно и једино може да живи „унутар одређене форме“, при чему једино остаје битно да „форма“ не доведе у питање „саму суштину“, већ настави да служи њеном постојању и „промоцији“. То је оно што је најбитније у Цркви. „Форму“, дакле, никако не треба прецењивати, али ни подцењивати. С друге стране, Црква свакако сама сноси највећу одговорност у погледу старања за „живи живот“ јеванђељске чињенице по којој Она пре свега јесте „Тело Христово“ и „гарант“ постојања Царства Небеског у овоме свету.

Били сте учесник бројних међурелигијских скупова и округлих столова у региону и европским земљама. До сада сте објавили преко двадесетак научних и стручних радова, чланака и излагања везаних за истраживања којима сте се посветили: међурелигијска сарадња, екуменизам, међуцрквени односи, односи Цркве и државе... Чему сада посвећујете пажњу? Којим новим изазовима се окрећете?

– Иако сам тек недавно наслутио тај „идејни импулс“, чини ми се да би било веома интересантно „научно“ истражити појам „црквене дипломатије“ – да ли он уопште може и треба да постоји, који је његов садржај, као и који су му модалитети и циљеви. Можда би то могло бити корисно и за Цркву, али и нашу државну и спољну политику... Ипак, и овога пута осећам да треба сачекати „визију светла на крају тунела“

Литургијске теме

Празновање Пресвете Богородице у богослужбеном животу Православне Цркве

— други део —

*Протојереј-ставрофор
др Владимир Вукашиновић*

Црква Христова празнује Његову Пресвету
Мајку на разне начине и различитим поводима.
Сва три богослужбена круга којима се молимо –
дневни, седмични и годишњи испуњена
су песмама, молитвама и службама Богородици.

Празник Благовести Пресвете Богородице, односно догађај када је Христос на благовештенске речи Архангела бесемено зачет у њеној утроби, Црква прославља 25. марта. Датум прослављања овог празника условљен је датумом прослављања Рожења Христовог, тако што му претходи за девет месеци.

Богословље овог празника је својаплоћенско и најбоље је изражено речима благовештењског тропара у коме стоји да Син Божији постоји Сином Ђеве, односно да Бог постаје човек да би, како ће то после Оци Цркве рећи, човек могао да постане Бог. Кондак празника – Теби, Војводињи која се бори за нас, узносимо јесме победне, а избавивши се од зла – јесме захвалне, ми, слује твоје, Богородице. Но пошто имаш мој неизбедиву, од сваке нас опасности избави, да ши кличемо: Радуј се, Невестио Неневесна!, први је кондак популарне молитвене химне Пресветој Богородици.

городици – Благовештенском акатистом који верни народ са љубављу и побожношћу чита у својим домовима а који се богослужбено служи у саставу јутрења суботе пете седмице Великог поста као тзв. Друго бденије.

Када је већ реч о акатистима, треба скренути пажњу на то да је ова молитвена форма толико популарна код верног народа да се врло често дешава да су богослужења у оквиру којих се они врше, или када се само они служе, посећенија много више него службе свакодневног богослужбеног круга. Уколико се, узмимо за пример, акатист служи четвртком након вечерње службе, тога дана ће црква бити препуна људи, док се за вечерње службе среде и петка то неће моћи рећи. Због чега је то тако? Одговор, једним делом, сигурно лежи у љубави и молитвном поштовању личности којој се служи акатист, у овом случају Пресветој Богородици. Други део

одговора је у самој форми акатиста као молитвеног састава односно у начину на који верни могу да у њему учествују. Својом структуром, мноштвом истих и познатих припева, једноставном композицијом, понављањем идентичних текстова акатист нас на известан начин подсећа на службе древног парохијског типика прилагођене за употребу ширег слоја верног народа. О овоме би требало размислити дубље и озбиљније.

Благовести се скоро увек сликају на олтарским дверима наших храмова. Зашто је то тако? Зато што – захваљујући ономе што се тада десило, а то је Божије Оваплоћење, као и ономе што је се након Његовог Васкрсења и силаска Светог Духа десити, а то је светотајинска могућност учествовања у Његовом Телу – сви ми можемо да кроочимо у Светињу над Светињама као што је својевремено првосвештеник Захарија у туисти Светињу као првину плодова



Ширшаја Небес, фреска Пресвете Богородице из Пећке Патријаршије (фото: Ђакон Драган С. Танасијевић)

људског рода увео девојчицу Марију, потоњу Богородицу.

Празник **Сретења**, односно сукрета Богородице и Богомладенца Христа са старцем Симеоном прослављамо 2. фебруара. Из богослужбених одлика овог празника можемо закључити да он припада групи Богородичиних празникојер се његова служба, када падне у недељу, комбинује са васкршњом службом а не мења је у потпуности како је то случај са Христовим празницима.

Сам назив *Теотокос, Богородица* указује на најдубљу повезаност Богородичиног култа, њених празника са празницима Христовим. Она се увек прославља као Његова мајка, зато је ерминевтички клуч сваког Богородичиног празника Христос. Ту повезаност понајбоље видимо на примеру празника Сретења.

Празник **Успења Пресвете Богородице** Црква прославља 15. августа. Он се празновао од IV века у склопу колективног празника

Сабора Пресвете Богородице да би као самостални празник почeo да се прославља у Јерусалиму током VI века.

Црква на овај дан прославља уснуће, односно смрт Џеве Марије, Мајке Господа Исуса Христа. „На бесмртно Твоје успење сабрасмо се...“, пева Црква у првој песми овог празника, откривајући – већ у тим првим и почетним речима – саму суштину успењске радости – Бесмртно Успење односно Бесмртну смрт! Црква се сећа смрти Оне чији је Син – како вели наша вера хришћанска – победио смрт, Ваscrсао из мртвих и даровао нам обећање општег васкрсења и славне победе бесмртнога живота.

Смисао овог празника дубоко сагледава отац Александар Шменман када говори: „Сматрам да су суштина и смисао смрти Мајке Божије најбоље изражени на икони овог празника. На њој Мајка Божија упокојена лежи на самрт-

ном одру. Око ње стоје апостоли Христови, а изнад ње – Христос Који на рукама држи Своју Мајку, живу и заувек сједињену у вечностима Богом. Ми, дакле, видимо смрт и оно што се забило у тој смрти: не растанак, већ сједињење; не жалост, већ радост; и – у коначном исходу – не смрт, већ живот. ‘И после Рождества – Џева и после смрти – жива’, пева Црква гледајући ту икону и додаје: ‘Родивши сачувала си девство, упокојивши се свет оставила ниси’. Сагледавајући светлост те смрти и стојећи у светlosti крај Њеног самртног одра почињемо да схватамо да смрти више нема, да је и умирање човека постало чин живота и човеков улазак у истински живот, у живот који бесмртно живује. Христос среће на светлим дверима умирања Ону која Му је предала сав свој живот, која Га је волела до kraja: и, гле, смрт постаје радосни сусрет! И, гле, живот надвладава смрт!“ (наставак у следећем броју)

— Пред проблемом зла и смрти —

Откуд зло у свету?

Бојан Бошковић

Откуд зло у свету? Ово питање постављано је у људској култури откада она постоји. Сви древни народи имали су бар неки мит који је објашњавао порекло зла. Зависно од народа, првобитно зло је схвatanо на различите начине. Некад се радило о смрти, некад о тами, некад о разарајућим природним стихијама, болестима, глади или било којој од несрећа које могу снаћи человека. Ово питање не губи на актуелности, без обзира на епоху и културу. Постојање зла у свету је често водило људе до тога да не гирају или постојање Бога или до презирања света, као нечег што нема истинско постојање.

Многобожачке религије, иако богове нису сматрале савршеним у моралном смислу, ретко су њима приписивале настанак зла. Оне су порекло зла везивале за нешто исконскије, нешто чему ни сами богови не могу одолети, бар не у потпуности. Зло се често везивало за разна титанска бића која су претходила постанку космоса којим владају богови. С друге стране, богови су били поштовани као они који су обуздали разарајуће исконске елементе и устројили космички поредак, који одолева уништењу. За то што су несреће ипак продрле у свет који је под влашћу богова често је био крив човек, као у грчком миту о Пандориној кутији. Ипак, без обзира на своју улогу у устројавању космичког поретка и сами богови потчињени су некој њима надређеној сили, схваћеној као усуд, судбина или нужност.

Староперсијска религија – зороастризам, одговор на ово пи-

тање даје тако што развија учење по коме постоје два бога. Један је добри бог, од кога потиче све што је добро у свету, а други је зли бог, који је узрочник зла. Свет је мешавина делатности ова два бога, а историја њихово бојно поље, на коме ће добри бог однети коначну победу и уништити све што је зли бог створио. То је најстарији облик религијског дуализма.

Посебан проблем да се објасни порекло зла у свету настаје када се у многобожачкој средини развија идеја о једном Богу. Тада један Бог је, за разлику од многобожачких богова, увек био схвatan као добар. Како онда објаснити порекло зла уколико свет потиче од једног Бога који је добар? Покушај да се одговори на то питање одвео је до другачије врсте дуализма. Тако се појавило схватање да је тај Бог условљен нечим што већ постоји. Такво виђење развио је старогрчки философ Платон. Његов творац света, иако је пројекција највишег добра, ограничен је неком врстом материје од које ствара свет. Тако све што је у свету несавршено, пролазно и пропадљиво потиче од материје, која је постојала и пре стварања света. Такав, философски дуализам, је за све што је у свету добро сматрао да потиче од учествовања у нематеријалним и вечним идејама, а за све што је зло да потиче од материјалности света. Овакво учење касније се поново развило до религијског дуализма, по коме је врховни и добри Бог створио идеални свет бестельесних духова, а зли Бог материјални свет.

Такво учење било је један од првих изазова за теологију ране Цркве. Његови заступници названи су гностици. Они су проповедали дуалистичко схватање хришћанства, које је било обожено утицајима неоплатонизма и староперсијске дуалистичке религије. Они су тврдили да је Христа послao добри Бог – Отац, како би избавио душе изабраних из ропства материјалном свету, који је створио зли творац из Старог Завета. Оци ране Цркве били су тако изазвани да одговоре на питање о пореклу зла, полазећи од вере да је исти Бог и творац материјалног света и Отац Исуса Христа.

Књига Постања Бога приказује као творца света у апсолутном смислу. Он не ствара свет нити на основу неких претпостојећих идеја, нити од неке претпостојеће материје. Он свет ствара слободно – на основу своје воље, покретан љубављу, а не било којом врстом принуде. Дакле, неманичега поред Бога што би претходило стварању и чему би се могло приписати порекло зла. У истој књизи је такође посведочено да се након стварања Бог уверио да је све што је створио „добро веома“. Међутим, и сам Христос је посведочио да „овиј свет у злу лежи“, као што и свакодневно људско искуство говори. Уколико тај свет нема други узрок, осим Бога, да ли то онда значи да је Бог узрочник зла, макар и посредно? Уколико је Он узрочник зла, да ли је могуће да је Он добар?

На питање о пореклу зла одговор је назначен већ у самој књизи Постања. Бог стварајући чо-

века по своме лицу њему дарује цео свет. Такође, даје му слободу, која је у томе да човек или изабре заједницу са Богом, чиме би цео свет добио непропадљивост и вечни живот, или да је одбије присвајајући свет за себе. Под наговором змије, првобитни људи су изабрали ово друго, чиме су себе и свет одсекли од јединог извора живота и постојања. Свет је тако потпао под власт смрти и пропадљивости. Тим одвајањем света од Бога свет је постао непријатељски човеку, будући да је почeo да се урушава и да пропада, повлачећи човека као свој део за собом. Тако почиње борба човека против природе и борба људи између себе око природних добара, неопходних за опстанак – одлагање смрти. Овако се „умножило зло у свету“.

Зашто је Бог препустио свет тајвом несавршеном бићу и зашто га није спречио да учини тако потрешан избор? Да је то учинио Бог би укинуо човекову слободу. Бог је сам узрок свог постојања. Њему постојање није дато од стране другог бића. Он своју слободу изражава већ самим тиме што постоји. С друге стране, човек није сам узрочник свог постојања. Њему је његово биће дато од Бога. Зато човек може да изрази своју слободу једино накнадним прихватањем или одбијањем свог постојања. Кроз слободу човека, као бића које је створено по лицу Богијем, изражава се и слобода цelog створеног света, чији је човек део и довршење. Тако је биће творевине стварност дијалога између два слободна бића, а не нешто наметнуто од стране Бога. Бог, даље, хоће свет који остварује слободу кроз боголико биће, а не свет који би био насиљна пројекција Његове воље. Било које добро у свету, које не би било потврђено слободном сагласношћу човека, за Бога уопште не би било добро.

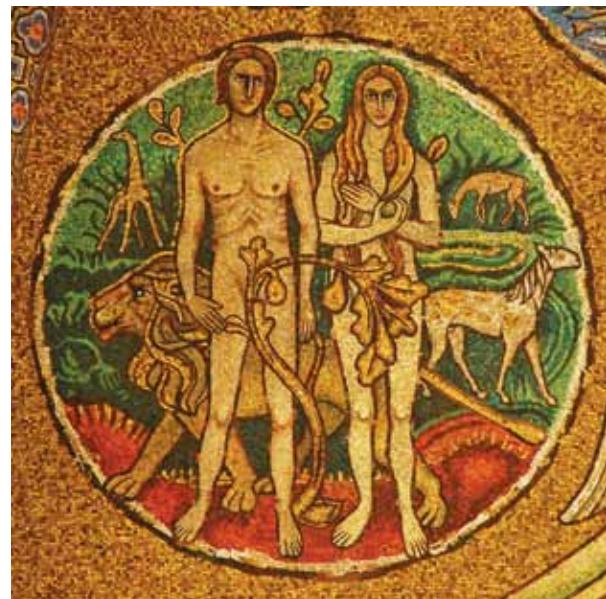
Свет је тако стварност која је узрокована од Бога, али зависи и од човека. Та стварност може да живи и постоји једино у обостраној сагласности Бога и човека.

Допустивши потрешан избор, Бог је човеку заправо допустио да изрази слободу. Тајвим избором веза на којој је утемељен свет је пукла, грешком човека. Даље, смрт није казна коју је Бог накнадно измислио да казни преступнике против воље Божије – она је последица пуцања везе кроз коју свет добија живот. Човековим грехом

није у свет уведено нешто ново, неки нови начин постојања, него је почело рушење онога што је створено. Зло, даље, није неко ново биће које би имало свој узрок у Богу, па ни у човеку, него је оно одбијање бића од стране самога бића.

Међутим, ово одбијање бића није одлука која је донесена са јасном намером да се свет уништи и да се Богу дефинитивно каже не. Оно је последица воље човека да свет потврди као постојећи, али не онако како он заиста постоји (као дијалошка стварност између Бога и човека), већ као нешто што постоји независно од Бога. Жеља да човек има још више постојања тако што би постао „као бог“, по речима змије, одвела га је дотле да се одвоји од једног извора обожења и постојања. Зло тако бива схваћено као небиће, уведено у свет човековом жељом за самообожењем – остваријањем божанских атрибута мимо заједнице са Богом.

Иста воља, воља за учествовањем у пуноћи живота и добијањем божанских својстава, која је од Бога дата човеку да га одведе до највишег добра, а то је остваривање обожења у заједници са Богом, довела је до појаве зла кроз покушај самообожења. Човек је, захваљујући дару слободе, злоупотребио оно што га је имало довести до највишег добра и тако



увео зло у свет. Тиме је кренуо у правцу супротном од циља који је Бог предодредио од пре постанка света. То је обожење целе творевине кроз човека у Сину Божијем.

Од овог циља Бог ипак није одустао. Он кроз целу историју спасења од старозаветних праведника и пророка до Богородице дејствује остварење овог циља. Он то чини на једини Њему прикладан начин – обнављајући заједницу са људима поштујући њихову слободу. Рођењем Христа и Његовим спаситељским делом овај циљ бива остварен. Бог поставши човек подноси последице зла и на тај начин га побеђује. Бог тако није неми посматрач муке која је заједница свет, нити неко ко решава проблем зла не искушивши његове последице. Он подноси најсрамнију смрт и тако укида смрт као коначну судбину творевине. Његово вакрење је почетак вакрења свих. Ова победа, ипак, постоји паралелно са реалношћу света који је још потчињен злу, док се историја не заврши.

Оваплоћени Бог је узео учешћа у људској богоостављености и патњи. Поставши сасастралник, постао је и Спаситељ. Не једно мимо другога. Христова патња и смрт је најречитији одговор на људску патњу. Вечни живот у заједници са Богом, који је започео Христовим вакрењем, једина је потпуна победа над злом у свету.

Духовно старање у затворима

– од инструктора религијске дисциплине до пастира –

(први део)

Презваник Глигорије Марковић

Готово да је немогуће пронаћи неку од институција са времене Западне демократије а да није у некаквој вези са хришћанством. Тако је и у случају данашњег затворског система чије је појављивање проузроковано многим новим тенденцијама епохе у којој је настајао, али које је у самим коренима носило хришћанско наслеђе и искуство Западне цркве. Претече савремених затвора су се појавиле у тек формираним САД крајем 18. века, под директним утицајем протестантских заједница. Али више од чињенице да су протестантске заједнице подстакле формирање ових затвора, хришћанско наслеђе се види у самој идеји рехабилитације, где је боравак у затвору требао да служи повратку у заједницу, а не само као казна за учињени преступ и заштиту заједнице.

До краја 18. века затвор је био место где се чекала пресуда која је најчешће била јавна сурова физичка казна, батинање, сакаћење или погубљење. Само у случају лакших преступа, изрицана је казна присилног рада у рудницима, веслања на галијама, или осуда на тежак рад у колонијама. Кривично законодавство је имало за циљ да оптимизује формулу у којој је жртва задовољена, преступник кажњен, а заједница заштићена од будућих преступа. Истовремено, казна је морала да буде и одраз способности владара да обезбеди сигурност својим по-

даницима и искаже његову праведност. Веза између затварања као казне за преступ и рехабилитације не налази се у законским уредбама средњевековних држава, али је црквена пракса богата примерима оваквог приступа. Канонско право са својим мерама удаљавања од заједнице управо ради повратка заједници је данас тешко препознатљива подлога овом приступу који се појавио у казненом законодавству. Иако се Просветитељство посматра као прекретница, промене у приступу криминалу и кривичном законодавству су биле уочљиве широм Европе знатно пре краја 18. века и Француске револуције.

Без обзира што су претече савременог затворског система основане у САД, модели су пренети у европске државе, које су примењена решења прилагођавале сопственим потребама. Од православних земаља, Русија је овај модел применила врло брзо. Специфичност Православља у Русији, овој служби је дала посебан тон, и данас захваљујући великим труду свештеника у затворима царске Русије, постоји помало романтична слика о духовном старању у затворима. Остали православни народи, како су се ослобађали од Турског ропства и успостављали своје националне државе, вршили су уређење и модернизацију државних система по западним узорима. Тако су и преузимали модел затворског система, и у оквиру сво-

јих скромних материјалних могућности углавном законодавно регулисали услове у затворима, који су затим ретко били спровођени у дело, али је у свима било присутно затворско свештенство.

Пошто је сама философија новог начина кажњавања истицала значај духовне обнове, пре свега у области морала и интензивној религијској дисциплини, затвори су од самог оснивања имали духовне ауторитете – капелане. Али убрзо, поред проповеди и верских служби, капелани су преузели и друге активности попут описмењавања, са одговарајућим комисијама су доносили процене о степену поправке затворених, цензурисали писма, и уопште су у свакој области затворске дисциплине имали значајан утицај. Тако је већ на почетку, служба капелана померена од духовног и стављена у позицију деловања затворског службеника. У време оснивања ових затвора процес смештања вере у домен личног је тек био у фази припреме, тако да је интерес заједнице још увек био повезиван, пре свега, са моралним садржајима вере.

Временом, ова улога капелана се мењала, а у деветнаестом веку, опште присутни полет стварања новог човека утицао је на постепено потискивање и маргинализовање ове службе у многим областима. Научни елан, рационализам и позитивистички приступ, развој и рашчлањивање наука, све већи утицај социологије и политичко-



економских теорија које су на замаху индустријске револуције све више добијале на значају, довео је до тога – да на почетку свеобухватна улога капелана све више буде замењивана службама професионалаца, психолога, васпитача, лекара и слично. Међутим, иако скрајнут, овај носилац затворске службе, задужен за духовну обнову затворених никада није укинут. Процес формирања националних држава у 19. веку је довео до организованог и системског успостављања закона. Ови процеси су правно одвајали државу од Цркве али као и у многим другим областима живота, и овде није повучена јасна граница, те реторика државних органа о покајању, и духовном преобраћању затвореника није превазиђена. Духовно стање је остало присутно у затворима, дајући на тај начин верски ауторитет државним властима, истовремено показујући одређено стање за затворенике. Иако је читав систем изнова теоретизован и реструктуриран, и упркос

све израженијој секуларизацији, религија је задржана као важан чинилац затворског система. Оно што се заиста додатило било је преузимање капелана од Цркве и стављање у државну службу. Рад духовних лица у затворима је стављан под ауторитет и власт Министарства унутрашњих послова. Црква је држави помогала у моралној рехабилитацији. Реформа затвора која се одвијала у другој половини 19. и у првим деценијама 20. века довела је до савршенства употребу религије за постизање дисциплине. Улога капелана и затворских свештеника је била намењена превасходно за постављање затвореника на „прави пут“. У скоро свим земљама затвореници су имали многоструке религиозне обавезе, обавезу присуства на службама, а све ради верске дисциплине као средства обнове. Тако је током процеса одвајања Цркве и државе религија практично стављена у службу интереса који држава остварује у затвору.

Током овог периода, сасвим у складу са процесима, а на основу наслеђених и укорењених искустава, у затворима многих држава видимо присутно ограничење за све који не припадају већинској вери. Вера већине је фаворизована, и сви су били обавезни, без обзира на своју веру, да се у затвору подвргну религиозном дисциплиновању које је спровођено службом већинске религије.

Тек након Другог светског рата са успостављањем неприкоснovenости људских права као темеља нове будућности и опредељености да се у Европи не догоде страдања и злочини попут оних у Другом светском рату, овакав приступ религији у затворима почeo је да се мења. Место и улога капелана се постепено померала од затворског чиновника до особе задужене за духовну бригу, а појам религиозне бриге је замењен духовним старањем.

(крај у следећем броју)



Христос пред Пилатом, мозаик из Цркве Св. Аполинарија Новог у Равени (6. век)

Из православне ризнице тумачења Светог Писма Хришћани пред незнабожачким судовима (1Кор. 6, 1–8)

гр Предраг Драјушиновић

Апостол Павле је чуо да хришћани у Коринту једни пропадају другима, воде парнице пред световним судовима, и осуђује ову праксу. Значи ли то да Апостол није признавао световне судове, и да хришћани требају сматрају световне судове „неправедним“, како Апостол сујерише?

Апостол Павле је чуо да неки хришћани у Коринту једни против других воде грађанске парнице пред световним судовима. У 1Кор. 6, 1–8 Апостол осуђује ову праксу и нуди алтернативне могућности за решавање спорова унутар хришћанске заједнице. Значи ли то да Апостол није признавао световне судове? Значи ли то такође да хришћани треба да сматрају световне судове по аутоматизму „неправедним“, како Апостол сујерише?

Свет и Црква

После излагања о случају коринтског блудника и позивања

коринтских хришћана на унутрашњу будност, апостол Павле подсећа хришћане да „немешање са блудницима“ о чему им је претходно писао (1Кор. 5, 9), не значи напуштање света, већ покушај изградње једног морално дружачијег друштва у Цркви. Такав став не значи осуду света, „оних који су напољу“ (1Кор. 5, 12), већ пре свега рад на себи: свету, онима који су напољу судиће Бог, а хришћани најпре нека суде самима себи, тј. избаце злога од себе (1Кор. 5, 13).

Социјална страна проблема

Надовезујући се на управо речено, тј. да је Црква, мада

бивајући у свету, позвана да буде носилац другачијег етоса, Апостол прелази на нову тему: неки коринтски хришћани воде грађанске парнице једни против других пред световним судовима (1Кор. 6, 1–8). Могуће је да ове апостолове речи имају јак социјални набој: док једног блудника, који је вероватно имућан члан заједнице, толеришете, сиромахе вучете на суд пред неправедницима. Овакво разумевање апостолових речи могуће је из контекста читаве Посланице. Наиме, у коринтској заједници је било социјалних неједнакости (1Кор. 11, 17–22) и оне су се

пројављивале на више нивоа живота заједнице.

Суд код неправедних и суд код светих

Световне судове Павле без даљег објашњења назива просто „неправедним“ (1Кор. 6, 1), док за тражење правде упућује на „свете“, тј. на хришћанску заједницу. У антици је неправедност судова била опште место. Судије су сматране неправедним – како због склоности да буду поткупљене, тако и због свог махом високог социјалног положаја са кога су били склони да с прозрењем гледају на сиромашне. Павле, међутим не тематизује ове моменте; за њега су световни судови просто неправедни, јер су им критеријуми расуђивања суштински другачији од хришћанског погледа на свет и међуљудске односе. Уместо код „неправедних“, хришћани треба да траже правду код светих. Аргументација гласи: „Не знate ли да ћe свети судити свету? И ако ћete ви судити свету, зар сте недостојни пресуђивања о ситницама?“ (1Кор. 6, 2). Другим речима, хришћани се позивају да о стварима овога света („ситницама“) расуђују унутар себе. То није била ретка појава у религијском свету антике, пошто су јудејске синагоге и поједина античка култна друштва поседовали известан степен судске самоуправе.

Међутим, Апостол не жели да остане само на формалном праву хришћана да имају сопствене судове. Његова аргументација се креће не одоздо, него одозго: ако ћe свети, тј. ви, у будућности судити свету, зар не могу да пресуде сада обичну грађанску парницу? Апостол се овде ослања на Дан. 7, 22: „Докле дође старац и даде суд суд светима Вишњега, и дође време да свети преузму Царство“ (уп. такође Пс. 149, 5–9). Апостол овде има у виду рас прострањену апока-

липтичку представу – да ћe са доласком правде Божије доћи и сопствена правда. Стога је јасно да свети као (до)носиоци правде Божије могу и треба да деле правду људску сада и овде. Аргументација се, међутим, не завршава овде. Не само да ћe свети судити свету, него и анђелима: „Не знate ли да ћeмо анђелима судити, а камо ли у стварима овога света?“ (1Кор. 6, 3). На којој традиционалној теолошкој представи Апостол темељи овај свој исказ остаје нејасно. У јудејској традицији је увек Бог тај који суди палим анђелима (Ис. 24, 21; 2Пет. 2, 4; Јуд. 6). Имајући пак у виду схватање апостола Павла да су хришћани учесници у Телу Христовом који је небеско биће и Судија света (Фил. 2, 9–11), њихова судска компетенција се значајно повећава.

Хришћански суд

После навођења свих аргументата, Апостол констатује: „А ви кад имате суђења за ствари овога света, узимате за судије оне који у цркви не значе ништа“ (1Кор. 6, 4). Имали другог решења за правне несугласице међу хришћанима? Апостол сматра да има: „На срамоту вама говорим. Зар нема међу вама ни једнога мудра који ћe моћи пресудити међу браћом својом?“ (1Кор. 6, 5). Апостол Павле је овде укорењен у старозаветној традицији: „Како бих ја сам носио муке ваше, бремена ваша и расправе ваше? Дајте из племена својих људе мудре и веште и познате да вам их поставим за старешине ... и заповедих онда судијама вашим говорећи: саслушајте расправе међу браћом својом и судите право између човека и брата његова и између дошљака који је са њима. Не гледајте ко је ко на суду, саслушајте и малога и велиокога, не бојте се никога, јер је суд Божији ...“ (Пнз. 1, 12–17). Овде Апостол свакако сматра да

хришћани вршећи своје судове не треба да копирају световне, већ да њихови судови треба да буду утемељени на сопственим принципима. Апостол Павле, после свега наведеног, подсећа хришћане на њихов призив, стављајући им на тај начин до знања да би све што је претходно писао било непотребно када би хришћани одустајали од парнице: „И то вам је већ сасвим на срамоту што имате парнице међу собом“ (1Кор. 6, 7). Зар није у духу вере у страдајућег Христа доследније трпети и праштати: „Зашто радије не претрпите неправду? Зашто радије не поднесете штету? Него ви чините неправду и наносите штету, и то браћи!“ (1Кор. 6, 7–8).

Световни и(ли) хришћански судови

Апостол Павле својим излагањем не доводи у питање световне судове. Он доводи у питање њихову релевантност за хришћане. Он такође не сматра да Црква треба да има „паралелне“ судске инстанце. По њему би најбоље било да нема никакве (1Кор. 6, 7). Међутим, за дневна питање и спорове који могу да искрсну међу хришћанима, надлежни треба да буду „свети“, тј. „мудри“ људи из заједнице (1Кор. 6, 5). Ова њихова надлежност је последица слободне одлуке појединаца из заједнице да им признају моћ расуђивања у споровима. Они који слободно припадају заједници која веома у Христа напето чека један нови, другачији и праведнији свет, слободно се одлучују да се потчине принципима суђења која су по мерилима те вере; а врховна мерила те вере су праштање, трпљење и одустајање од сваког могућег наношења штете и неправде брату и сестри (1Кор. 6, 7–8).



Старозаветна историја спасења

Вера као ослобођење од идолатријског ропства

(трети део)

Јован Блајојевић

*Који вером ... извршише праведност,
постигао обећања, затворише уста лавовима,
уласиши силу отиљену, избегаоши оштацију мача...
поразиши војске шумадијске*

Јеврејима 11, 24–25

Историјска делатност пророка, чијим је животима доминирала вера, представљена је у складу са дотадашњим предањем (Сир. 48, 1 – 49, 10). Пророци су описани као примери вере у сопственим покољењима, без навођења појединачних имена. Аутор подразумева да је заједница којој се обраћа упућена у богато предање о пророчкој делатности и у свом сажетку употребљава ванбилијске изворе.

Сведоци вере у благословима

Навод извршише праведност је технички израз за праведни суд управитеља или владара. Њиме се наглашава лични интегритет субјеката радње (Пс. 14, 2 LXX; Дап. 10, 35). Аутор Химне вере овим речима у сећање дозива, пре свега, Самуила и Давида (1Сам. 12, 3–5.23; 2Сам. 8, 15; 1Дн. 18, 14 LXX; уп. 1Цар. 10, 19). Вера наведених личности, као и

судија, пророка и царева уопште, водила је досезању обећаних благослова (Суд. 4, 6–7.14, 6, 12–16; 7, 7; 13, 5; 2Сам. 7, 11), односно реализацији савезних обећања датих праоцима Израиља.

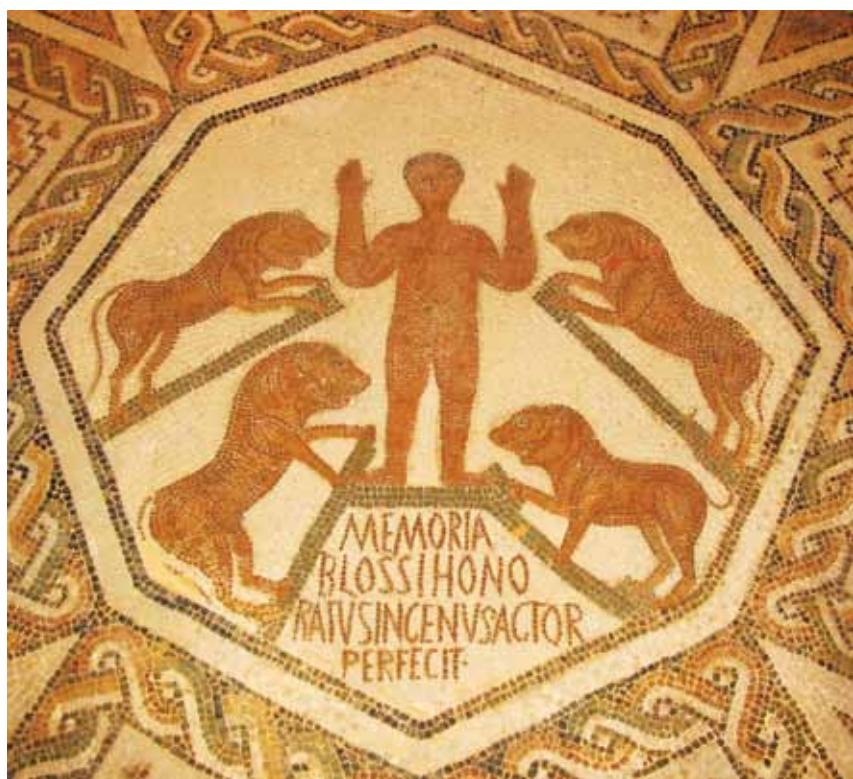
Сведоци вере у расејању и смртним опасностима

Наредна три навода говоре о ванредном ослобођењу од смрти. Речи затворише уста лавовима могу се повезати са Самсоном и Давидом (Суд. 14, 5–6; 1Сам. 17, 34–37; уп. Сир. 47, 3), али се готово сигурно односе на Пророка Данила (Дан. 6, 23–24; уп. 1Мак. 2, 60; 3Мак. 16, 3.21; 18, 13) коме је посвећено доста простора у ранохришћанској литератури (1Клим. 45, 6; Apost. Const. 7, 37.2–3).

Повезивање са Књигом Пророка Данила наставља се речима уласиши силу отиљену. Оне су сажето подсећање на догађаје описане у Дан. 3, 19–28.49–50, али и на обимну познојудејску и ранохришћан-

ску књижевност (1Мак. 2, 59–60; 3Мак. 6, 6–7; 4Мак. 16, 3.21; 18, 12–13; уп. 1Клим. 45, 6–7). У поменутим описима поступци Данилових пријатеља препознати су као непоколебљива вера и верност. Историјско-наративни део Књиге Пророка Данила обликован је, на основу старијих предања, у 2. в. пре Христа. Описани догађаји се смештају у 6. в. пре Хр. – време драматичних промена на друштвено-политичкој сцени древног Оријента. Асирска империја је необично брзо нестала под ударима ратних вођа нововавилонског царства. Непун век касније и само нововавилонско царство било је поражено од здружених снага Мадијанаца и Персијанаца вођених знаменитим царем Киром II Персијским. Драматичне промене у друштвено-политичком свету древног централног Оријента снажно су се одразиле и на живот библијског Израиља. Асирска освајања су довела до пропasti северног, израильског царства и





Пророк Данило окружен лавовима, подни мозаик,
Bordj El Loudi (Тунис), 4–5. век

до депортације његовог становништва. Век и по касније уништено је јужно, јудејско царство, а велики део његових угледника депортован је у Вавилон – где су били сведоци слома вавилонске моћи под ударом персијских освајања.

Велике геополитичке промене одразиле су се на библијски Израиль. Обични људи у сопственим животима, а не само државни апарат, снажно су искусили последице тих догађања. Баш ту, у њиховим свакодневним животима, национални и државни сломови израильских држава су се рефлекстовали на једном дубљем, личном нивоу – нивоу вере. Сердах, Мисах и Авденаго, тројица израильских племића и пријатеља Пророка Данила, суочили су се са смртном опасношћу. Тада је, најснажније могуће, истакнуто питање њихове верности Богу: да ли ће се поклонити царском идолу у долини Сенара или ће се суочити са царским гневом у ужареној пећи Вавилона? Пред сличним питањем се нашао и сам Пророк Данило када је требало да изабере између верности Богу (која је

за собом повлачила смрт у чељустима гладних лавова) или обожавања персијског владара (Дан. 3, 13–18; 6, 6–12)? И Пророк Данило и његови пријатељи су се одлучили за верност Богу.

Писац *Химне вере* у наставку сведочи и о великанима вере који избеоше оштацију мача. Исказ може да се повеже са Давидом (1Сам. 17, 45–47; уп. Пс. 144, 10), као и са низом пророка каснијег доба – Илијом, Јелисејем, Јеремијом (1Цар. 19, 1–3; 2Цар. 6, 26–32; Јер. 26, 7–24). То су били појединци из изабраног народа који су искусили претњу која је погодила све расејане Јевреје у доба Јестире, која је храбром веом спасила своје сународнике од планираног уништења (Јест. 13, 6; уп. Јест. 3, 13; 4, 13; 7, 3–4; 8, 1–9.10.16–17; уп. 1Клим. 55, 6).

Закључни наводи ст. 34 на враћају ратничком добу старозаветног народа Божијег и могу се, уопштено, применити на све споменуте личности укључујући и Самуила (уп. 1Сам. 7, 5–14), као и на касније националне лидере који су исказивали веру и верност у

честим кризним временима. Стихови сежу кроз историју све до макавејског доба и сукоба са Селеукидима које је предводио Антиох IV Епифан (уп. 1Мак. 3, 17–25; 4, 6–22.34–36). Њихове војне формације су, у више наврата, означиване као *шуђинске* (1Мак. 1, 38; 2, 7; 4, 12.26), што је термин који користи аутор *Химне вере* (уп. 1Мак. 3, 17–25; 4, 6–22.30–33).

Сажетак писца *Химне вере* у стиховима 11, 24–25 контекстуално је повезан са ранијим стиховима. Значајнија је, међутим, њихова унутрашња – богословска – повезаност. Они настављају тему верности која стоји наспрот искушењу идолатрије, али је и узводе на виши ниво. Наведени примери показују да је идолатрија суштински самообожавање у различитим формама. Идолатрија древног света била је повезана са култом плодности у циљу обезбеђивања средстава за **свој живот**. На дубљем нивоу, који се открива у случају Данила и његових пријатеља, искушење идолатрије се показује као страх од смрти – одступање од верности у циљу чувања **свог живота**. Наведени примери нам указују да идолатрија не доводи до циља. Њоме се – у коначном смислу – смрт одлаже, али не превазилази. Верност, коју Данилови пријатељи изражавају тврђњом да служе не идолима *већ Богу који их може избавити и из руке моћног цара*, показује се правим путем за разрешење овог егзистенцијалног проблема читавог човечанства. Додајмо њихово исповедање да уколико их *Бог и не би избавио, они неће служити идолима* (Дан. 3, 15б.18). Ово исповедање било је мотив многих Јудеја древног доба и хришћана првих генерација који су положили свој живот као сведочанство своје вере, верности и уверења да је њихов живот *сакривен у Богу* (Кол. 3, 3), чак и када га губе у физичком смислу. Ово је, истовремено, и снажан позив нама који се у различитим искушењима турбулентне данашњице сусрећемо са истим изазовима у другачијим формама.

Манастир Покрова Пресвете Богородице у Трећем Језеру (Third Lake), Чикаго, Илиноис, САД

Нова Грачаница

Милан Сићарски

Црква је веома верна, за петину већа копија од манастира Грачаница на Косову и Метохији, који је подигао српски краљ Милутин (1282–1321). Фасада манастирске цркве је, као и код Грачанице, урађена у комбинацији камена и црвене опеке, за разлику од храмова раније, рашке школе, чије су фасаде углавном биле једнобојне, некада и од мермера, по узору на романичке цркве јадранског приморја.

Чикаго, по броју становника трећи град у САД, који се налази на обали језера Мичиген, често се назива престоницом америчког Средњег Запада. Снажан развој града у првој половини 20. века привукао је велики број имиграната – Немаца, Ираца, Пољака, Швеђана, Чеха, Афроамериканаца са југа САД и Срба. Међу нешто мање од три милиона становника Чикага, данас је преко 10% Срба, те није чудно што се 2005. г. град побратимио са Београдом. Број наших досељеника се повећао још једном, након првог таласа крајем Другог светског рата – током и после ратне кризе на Балкану у последњој деценији 20. века.

Српско друштво Пресвете Богородице је 1977. г. купило око 20 хектара земље у Трећем Језеру, у округу Лејк, северно од Чикага. На том поседу су 1984. г. изграђени храм и главна зграда манастира посвећеног Покрову Пресвете Богородице, названим Нова Грачаница. Манастир је изграђен и освећен за време Митрополита новограчаничког Иринеја (Ковачевића), који је на

челу Митрополије био од 1963. до свог уокојења 1999. г. Митрополит Иринеј, родом из околине Горњег Милановца, у Америку је доспео као политички емигрант, после боравка у немачком заробљеништву, а имао је значајну улогу у помирењу епархија СПЦ у расејању са Црквом у отаџбини, тј. у превазилажењу раскола који је изазвао комунистички режим у Југославији.

Данас је Нова Грачаница седиште Епархије новограчаничко-средњезападноамеричке, под чијом је јурисдикцијом петнаест савезних држава, укључујући и многолудни Тексас, Мисури и Луизијану, са великим градовима Сент Луисом и Њу Орлеанском. Садашњи Епископ Лонгин, који је као Владика Епархије далматинске снажно допринео ублажавању страхота рата и избеглиштва великом броју верника, столује у резиденцији северно од манастира.

Храм

Црква је веома верна, за петину већа копија од манастира

Грачаница на Косову и Метохији, који је подигао српски краљ Милутин (1282–1321). Фасада манастирске цркве је, као и код Грачанице, урађена у комбинацији камена и црвене опеке, за разлику од храмова раније, рашке школе, чије су фасаде углавном биле једнобојне, некада и од мермера, по узору на романичке цркве јадранског приморја.

На ручно резбареним улазним вратима Нове Грачанице су приказана двадесет три српска манастира и храма. Унутрашњост самог храма украсења је резбареним намештајем, златним и кристалним полијелејима, иконама и мермерним подом. Зидове је од 1995. до 1998. г. фрескописао о. Теодор Јуревић, један од најбољих савремених иконописаца у Америци. Иконе су сликане у византијском стилу, богатим и јаким акрилним бојама на сувом зиду.

Манастирски конак, који својим тлоцртом ствара заједно са храмом знак крста, има вишеменскую функцију и садржи монашке келије, трпезарију, собе

1. Његово
Преосвештенство
Епископ
новограчанички
Лонгин у Новој
Грачаници

2. Изглед
манастирског
храма

3. Владика Лонгин
у учесници дечијег
кампа „Camp
Gracanica“ (слика
из 2010. године)



Фотографије: <http://www.newgracanica.com>

за студенте и учеснике дечијег кампа, епархијску и владичанску канцеларију, канцеларије Одељења за образовање, чији је директор истовремено и уредник часописа *Little Falcons* („Мали Соколови“), музеј са историјским експонатима из Србије, епархијску књижару и библиотеку „Јово Буљ“.

Живот око Храма

У манастиру се већ више од шест деценија сваког лета организује камп за децу од 6 до 16 година, током кога се укључују у различите верске, образовне, културне, социјалне, спортске и друге активности. У организацији кампа незаменљиву улогу има Коло српских сестара. Часопис *Little Falcons* поред верских садржи и лекције везане за српске обичаје, историју, народне приче, музiku, игре, грађевине итд., а дизајном и стилом је изванредно прилагођен дечијем узрасту. Разноврсне црквене теме се представљају из литургијског, библијског, историјског, социјалног, научног, уметничког, музичког и других углова.

Двојезични (на српском и енглеском језику) месечник *Епархијски обсервер* је главни писани медиј који преноси вести о Епархији, њеним парохијама и организацијама везаним за Цркву. Књижара, која делује већ десет

година, нуди дела Св. Николаја Велимировића, чији су преводи штампани у манастиру Нова Грачаница. Библиотека „Јово Буљ“, две године млађа од књижаре, нуди обиље двојезичне литературе о српској вери, историји и култури како у матици, тако и у расејању током 20. века.

Фестивал црквене уметности се од 2003. године одржава прве суботе у октобру, сваке године на све већем простору. Учествују уметници који припадају великим броју народа, а једна од главних функција Фестивала је приказивање уметничке компоненте Православља, преко излагања иконе, мозаика, дроворезбарских и осталих ручних радова, текстила, свећа и фотографија, уз едукацију о стварању тих дела и другим темама, као и наступе хорова који изводе црквену музiku и заједничко свеправославно вечерње. Фестивал посвећује по више хиљада људи са подручја Великих Језера и ширег Средњег Запада.

На гробљу западно од манастира, површине од око четири хектара, сахрањено је више од три хиљаде верника, Срба, углавном са Средњег Запада, али и из других крајева. Поред



самог Митрополита Иринеја, ту је сахрањен и брат краља Петра Другог, принц Андреј Карађорђевић, који је био и кум храма. У оближњем Либертивилу, у истом округу Лејк, у манастиру Светог Саве, такође једном од најзначајнијих центара Српске Православне Цркве у расејању, сахрањени су Митрополит Христофор Ковачевић (1928–2010), велики теолог и философ Свети Владика Николај Охридски и Жички (1881–1956), чије су мошти 1991. г. пренете у његову задужбину у манастир Лелић крај Ваљева, чувени писац и дипломата Јован Дучић (1871–1943), чији су посмртни остаци 2000. г. пренети у родно Требиње, као и последњи југословенски краљ, Петар Други Карађорђевић (1923–1970), једини монарх сахрањен на тлу САД. ■

У сусрет јубилеју мисије Св. Кирила и Методија међу Словенима

Путевима словенске духовности

(трети део)

гр Ксенија Кончаревић

Одговор на питање када је први пут словенски језик употребљен на Литургији требало би да садржи и годину и дан тог за словенску духовност и културу великог догађаја. О години доласка Константина и Методија у Велику Моравску постоји различита мишљења, а о дану када је први пут одржана Литургија (и) на словенском језику тешко да се може наћи икакво мишљење. Према неким мишљењима моравско посланство је стигло у Константинополь у јесен 862. године, а Константин и Методије су са сарадницима кренули у Велику Моравску у пролеће 863. Према другим славистима, моравско посланство је стигло у Константинополь у пролеће 863, а Константин и Методије су се упутили у Велику Моравску у јесен исте године. Према трећима, моравско посланство је стигло у Константинополь у јесен 863, а Константин и Методије са сарадницима започели су своју мисију у пролеће 864. године.

У тражењу одговора на тако постављено питање упутно је поћи од чињенице, коју данас нико не оспорава, да је прво словенско пи-

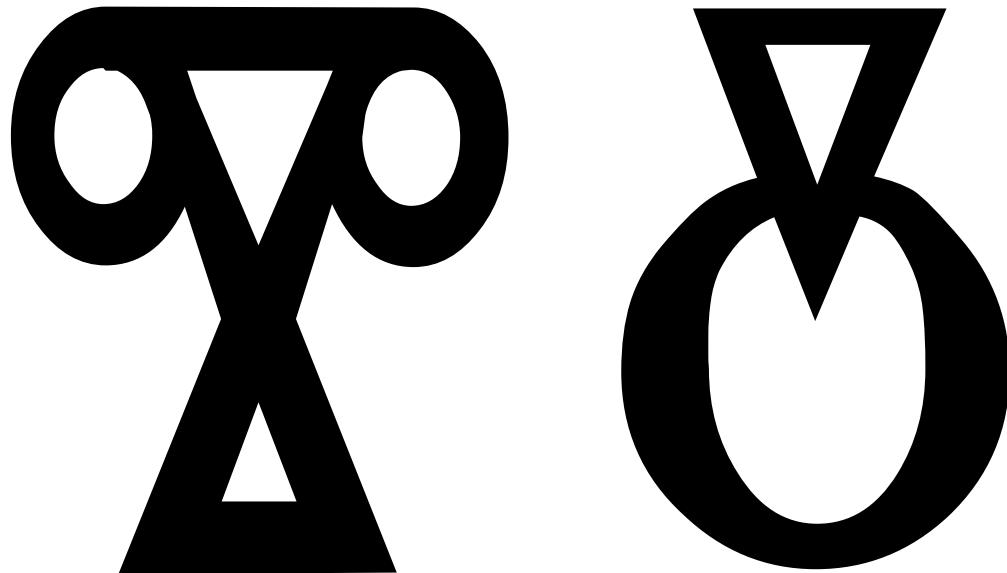
смо створено 863. године. Сматра се да је те године Константин саставио писмо за словенски језик (или завршио састављање тог писма, ако га је започео раније) и да је започео превођење Новог Завета првом реченицом Јеванђеља по Јовану „У почетку беше Реч“, што је почетак Апракосног Јеванђеља. Та реченица, односно њен изворни облик *искони бе слово и слово бе оу Бога и Богъ бе слово [...]* (Житије Кирилово, гл. XIV), написан глагољицом, била је прва реченица написана на словенском језику (са изузетком могућег ранијег повременог писања словенских речи грчким или латинским словима „без устројенија“, како је рекао Црноризац Храбар). У том случају прво слово у том преводу било је глагољско И, односно, као што је познато, симболички врло знаковит спој троугла (Света Тројица) и круга (бесконачност, пуноћа), а друго С – спој круга и троугла, а та два слова су, као је општепознато, истовремено почетна слова имена Исуса Христа.

Константин и Методије су се са својим сарадницима упутили у Велику Моравску у пролеће следеће године. Разлоги што

на тај пут нису кренули раније су јасни, а најважнији је тај што су преводилачки рад и припреме за пут захтевали извесно време. С друге стране, то путовање било би много ризичније да је започето раније, тј. у зиму 863–864.

Не зна се поуздано којим су се путем Солунска браћа кретала према свом одредишту у пролеће 863. г. Чини се да је најубедљивија претпоставка да се путовало најкраћим путем – преко Ниша и Београда, односно преко Пловдива, Софије, Ниша, Београда. Није искључено да су кроз Бугарску Солунска браћа путовала бавећи се и мисионарским радом. Уопште, црквена и спољна политика Византије у Бугарској и Великој Моравској тих година вођена је усклађено, са извесним разлика- ма у приступу које су диктирале околности, што објашњава узлет бугарске писмености у X веку, будући да су ученици Ћирила и Методија, прогнани из Велике Моравске, наставили рад у Бугарској, на тлу умногоме припремљеном за такав рад.

Када се има у виду да се раздаљина између Солуна и Београда могла прећи за две недеље у



Прво слово у преводу Св. Кирила и Методија било је глагољско И (Х), односно, симболички врло знаковит спој троугла (Света Тројица) и круга (бесконачност, пунота), а друго С (С) – спој круга и троугла, а та два слова су истовремено почетна слова имена Исуса Христа.

околностима неповољнијим од оних који су били на располагању Константину и Методију, а према Порфирогениту чак за само осам дана, чини се донекле претераном Цибулкина процена да су Солунска браћа путовала до Велике Моравске око шест недеља.

Дакле, Солунска браћа су највероватнија стигла у Велику Моравску у пролеће 864. године, након путовања које је могло трајати око четири недеље ако се нису негде дуже задржавали, али се не зна тачно да ли је њихово коначно одредиште било место где је столовао кнез Растислав (нити где се оно тачно налазило), или неко друго место. За преводилачки и наставни рад био им је потребан мир који тешко да су могли имати у близини владара Велике Моравске, односно у политичком средишту те државе. Зато је логично претпоставити да су се са својим сарадницима и ученицима повукли на неко мирно место, које им је могло пружити услове за рад сличне онима какви постоје у манастирима.

У Жишију Кириловом и Жишију Методијевом се истиче да су

Солунска браћа и њихови сарадници у Великој Моравској наставили са превођењем богослужбених књига. Чињеница да су се налазили на територији која је била под црквеном јурисдикцијом епископа из Пасаја и да су после четрдесет месеци кренули у Рим да од папе добију благослов за своју делатност, те да је све време њихове мисије прошло у покушајима да добију од папе одобрење да наставе с радом како су то започели, говори у прилог претпоставци да се Солунска браћа нису понашала изазивачки у односу на актуелне црквене власти већ да су настојала да убедљивим аргументима добију право богослужења (и) на словенском језику. У том светлу логично је претпоставити да њихова прва богослужења у Великој Моравској нису била у целости на словенском језику него да су само једним делом била таква. У том случају поставља се питање – на којем су богослужењу први пут користили словенски језик, и у којем делу тог богослужења.

Да би се одговорило на та питања, потребно је вратити се на оно

место у Жишију Кириловом у којем се каже да је Константин прво првео на словенски језик зачело Јеванђеља по Јовану. У мисији Солунске браће ништа није било случајно. Све је било промишљено укључујући и план с којим се морало приступити остварењу великог наума. То је искључивало импровизације, почев од избора места у Новом Завету које ће бити прво преведено да избора дана када ће први пут словенски језик бити употребљен на светој Литургији и избора оног дела Литургије у којем ће се први пут Реч објавити на словенском језику. Ти кључни елементи њихове мисије морали су имати исту основну идеју и морали су бити потпуно усаглашени.

У Жишију Кириловом се истиче значај ширења хришћанства међу Словенима, а кнезу Растилаву се, донекле и пренаглашено, речима цара Михаила III, предочава да је кренуо путем цара Константина Великог. Богослужење (и) на словенском језику имало је, пре свега, за циљ учвршћивања хришћанства међу Словенима у Великој Моравској. У светлу те чињенице

најпримереније је било увести словенски језик у богослужење речима првог зачела Јеванђеља по Јовану искони бе слово и слово бе оу Бога и Богъ бе слово [...], којима, уосталом, почиње изборно Јеванђеље. Зато није случајност што је Константин почeo пре-вођење Новог Завета управо од тог места, највероватније имајући на уму да то буду прве речи на словенском језику које ће бити изговорене на Литургији у Великој Моравској. Прва Литургија коју су служила Солунска браћа у Великој Моравској морала је бити велики догађај за тамошње Словене, како оне који су били чврсто уцрквењени тако и оне које је требало утврдити у вери. Вест о тој Литургији је вероватно ишла пред њом као и глас да ће се она служити (и) на словенском језику. Ут-

лико су јачи одјек морале имати на словенском језику изговорене речи зачела о беспочетном Богу Логосу, кроз Кога је све постало.

Првој Литургији коју ће служити у Великој Моравској, а то је највероватније била и прва Литургија која је служена (и) на словенском језику, претходили су сасвим сигурно молитва и пост Солунске браће, али не само зато да би се духовно припремили за тако значајну Литургију него и зато што је то било време Великог поста, после којег се, на Васкрс, на вакршњој Литургији чита зачело Јеванђеља по Јовану. Другим речима, може се с највећом извесношћу закључити да је Константин Философ још у Константинопољу прво превео зачело Јеванђеља по Јовану имајући на уму да ће то место из Новог Завета бити међу првим речима на словенском језику које ће бити изговорене на вакршњој



Прва страница Јеванђеља по Марку из Зографског кодекса (глагољског манускрипта из 10–11. века)

Литургији у Великој Моравској. Иако не знамо цркву у којој је та Литургија служена (а археолошка истраживања говоре о неколико десетина камених цркава на територији тадашње Велике Моравске), ни место у којем се та црква налазила, сва је прилика да је то било у највећој цркви града у којем је тада столовао кнез Растислав, и да је тој Литургији и због великог празника и због гостију из Византије присуствовао и сам кнез Растислав, његова властела и много народа. Претпоставља се да је служио Константин као свештеник, угледан гост, творац писма за словенски језик и превода зачела које је читано. Иако се за Константина у изворима каже да је био свештеник, то се не слаже с податком да су хартофилакси на византијском двору били ђакони. Додуше, Константин је могао бити рукоположен за свештени-

ка непосредно пре путовања у Велику Моравску. Методије је, како се у житију изричito каже, био монах. Био је и игуман манастира Полихрон. Није искључено да је чтец био неко од њихових словенских сарадника које су повели из Византије јер је због присутних Словена морало бити важно да у богослужењу прве речи на словенском језику изговори неко коме је словенски језик матерњи. То, наравно, не искључује могућност да су неки делови Свете Литургије служени на словенском, а неки на латинском језику.

Уколико је тачна овде изнета и образложена претпоставка да је словенски језик први пут употребљен на вакршњој Литургији 864. године у стоном граду Велике Моравске, о чему се у изворима не говори изричito, али на шта извори доста јасно упућују посредно, онда, имају-

ћи у виду чињеницу да се Васкрс, као покретан празник, празнује у прву недељу по пролећној равнодневници након пуног месеца и јеврејске Пасхе, не би било немогуће тачно утврдити дан и месец када је 864. године служена прва словенска Литургија.

Примена три метода израчунавања датума покретних празника (Гаусов, Џонсов и таблични метод) води истом резултату – да је 864. године први дан Васкрса био 2. априла, по јулијанском календару, што би, дакле, био датум када је, највероватније, новозаветни текст на словенском језику први пут употребљен на Светој Литургији. Од тога доба траје непрекинуто заједничарење Словена у молитви Богу и славословљењу Његове славе, љубави, доброте и лепоте – у непрекидном молитвено-литургијском општењу и сутелесништву у телу Цркве Христове.

Ретроспективна изложба наивне и маргиналне уметности

Живот је славље

Почетком октобра ове године, у Великој галерији Дома војске Србије у Београду, отворена је ретроспективна изложба слика Душана Јевтовића, којом је обележена годишњица од смрти овог познатог сликарa. Јевтовић, је један од оснивача правца у савременом сликарству под називом наивна уметност. Због тога што не припада главним токовима званичне уметности – такозваном *међн стируму*, названа је и маргинална.

На изложби је постављено више десетина радова овог уметника, који се чувају у Музеју Наивне и маргиналне уметности у Јагодини, као и она која се налазе у дому уметника. Посетиоци ће бити у прилици да виде хронолошки развој Јевтовића као уметника кроз педесет година његовог стваралаштва. Као посебан дар београдској публици, изложени су и предмети из атељеа уметника као што је сто, фотеља, палета, четкице, ћилим и друго, што је током деценија окруживало уметника док је стварао.

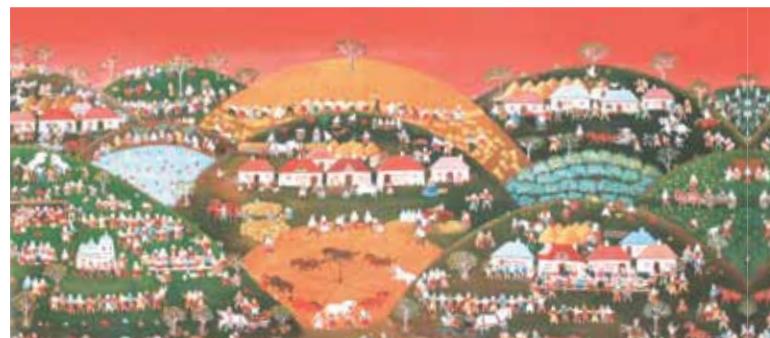
Читав Јевтовићев циклус посвећен је сећању на део живота који је провео у родној Горњој Трнави, крај Прокупља. И мада је рано напустио место у коме је рођен, до краја уметничког делања он се бавио њиме.

Почетне радове представљају појединачни кадрови из живота, кроз жанр сцене свакодневице становника Трнаве. Слике мањих формата на самом почетку уметниковог рада „настањивале“ су ретке, крупне фигуре актера, било да је у питању свадба, рад у ковачници или пијачни дан.

Временом долази до усложњавања композиције и уситњавања фигура. Слике добијају све више учесника са мноштвом детаља. Уметник као да је хтео да на једној слици прикаже више појединачних целина. Највећи број слика приказује екстеријер села, и свака акција у њему дешава се напољу. Уметник је наклоњен друштвеном животу, и скоро да нема слике у којој је приказана само једна фигура. Поред великог броја људских фигура, приказане су и њихове куће, стока и пољопривредне машине. Ведрим и то плим колоритом уметник је једнако приказивао летњи и зимски пејзаж. Истом ведрином боја прилази и теми польских радова као и сценама неприлика које су задесиле село – попут суше, потреса или потопа.

На Јевтовићевим сликама осећа се сељакова заједаност у земљу, која и на платнима заузима највећи део. Ни једна фигура не мирује, све је у сталном кретању. Ваљда тако пролази и живот људи које је уметник желео да нам својим сликама приближи.

Тек једна шестина композиција намењена је представи неба. Оно је изведену увек у уједначеном тону и празно. Уметник подразумева да је то место где обита-



ва Бог, и ту нема места за друге. Оно и није намењено човеку, сељаку. Небо је константа. Само у случајевима када жели да прикаже посебне недаће, уметник ће на небу поставити необична митска бића попут оних ала и немани какве срећемо у бајкама. Не либи се он да прикаже и народно сујеверје и странпутице. Тада се, у иначе пасторалну атмосферу, усељава метеж.

Уметник се успешно бори са великим платном и на иконичан начин решава композицију, где нема предњег и задњег плана, већ је сваки сегмент приказаног подједнако важан. Са уједначеном пажњом он обрађује сваки приказани детаљ.

Поред Милосава Јовановића, Милана Рашића, Миланке Динић, Илије Босиљ Башичевића, Душан Јевтовић је припадао другој генерацији „наивних“ сликара, који су током периода од 1949 до 1970, одмакли корак даље у естетским начелима, уметности коју су током четрдесетих година зачели уметници Радничке сликарске школе. Током друге половине XX столећа на маргинама главних токова, еtabliрала се ова веома витална уметност, која је у себи носила све одлике живота.

И заиста кроз прикривени вид хришћанске максиме да „свака твар хвали Господа“, као кредо читавог Јевтовићевог опуса, дошао је и назив ове изложбе *Живот је славље*.

mr Биљана Цинџар Костић



Семинар „Религија, образовање и грађанска одговорност“

Данко Стражинић

На Сребрном језеру (Велико Градиште) од 28. до 30. септембра одржан је семинар *Религија, образовање и грађанска одговорност* у организацији Института за студије културе и хришћанства, насталог на иницијативу Хришћанског културног центра, а уз подршку Задужбине „Конрад Аденауер“.

Тема семинара је, по речима др Давора Џалта, председника Института за студије културе и хришћанства, веома актуелна у српском друштву данас, јер се свакодневно суочавамо са везом између религије, вере и начина на који се вера интерпретира од стране појединача и верских заједница, као и са проблематизовањем примене верских начела у савременом друштву. Циљ семинара је да се кроз разговор и дискусију дође до закључка које би било могуће реализовати у пракси.

Уводне реферате су представили мр Жарко Пауновић са Факултета политичких наука, мр Александар Нинковић из Римокатоличке цркве, др Никола Кнежевић из Реформатске хришћанске цркве и др Давор

Џалто. У дискусијама семинара учествовало је 15 учесника студента, постдипломаца и истраживача из Србије.

Мр Жарко Пауновић је говорио о одговорности у демократском друштву, значају људских и грађанских права и о значају одговорности према заједници. Он је нагласио да се она огледа у активном учешћу у заједници и бризи за опште добро људи и окружења у коме се живи.

Преостала три учесника су обрадила однос религије, образовања и грађанске одговорности из три различите хришћанске перспективе – римокатоличке, протестантске и православне.

Мр Александар Нинковић је анализирајући на библијске основе друштвене одговорности указао на потребу да се човек поправи и у љубави окрене другоме и побољша друштво. Он се осврнуо на искуства у раду са младима и истакао да је потребно да им се укаже да је вера ствар која ће мењати живот и да је преузимање одговорности важно у свим заједницама, посебно у црквеним.

Др Никола Кнежевић је, разветљујући утицај реформације

на друштвену одговорност хришћанства, рекао да је она пребачена на индивидуални ниво, а да је тек са критиком услова рада на Западу појачана улога Цркве у друштву. Он је истакао да цркве и верске заједнице морају да се одреде одговорно према кључним друштвеним проблемима и да их критикују, али и да је потребна и критика цркве, као институције, тамо где она греши да бисмо је поправили.

Др Давор Џалто је своје излагање посветио кризи образовања на Западу и у Србији и која за последицу има слабљење критичког мишљења и утиче на темеље демократије. У том смислу је истакао да хришћанство савременом друштву може да понуди одговоре у сврси образовања и рекао да је то процес који треба да доведе до узрастања човека у своју пуноту, ради изградње интелектуалаца, и из редова Цркве, чије образовање би могло да се искористи на добру читавог друштва.

У закључном делу семинара разговарано је о могућим пројектима од значаја за локалне заједнице учесника и њиховом осмишљавању.

Нова концертна сезона у Галерији САНУ

Наступ Хора „Београдски мадригалисти“



Yпонедељак 1. октобра 2012. године отворена је нова концертна сезона у Галерији Српске академије наука и уметности. Наступио је Хор „Београдски мадригалисти“ под управом диригента Александра Брујића.

На програму су била дела српске и руске духовне музике. Наступ су почели молитвом *Оче наш* Душана Максимовића. Композиција је настала 2007. године, а посвећена је академику Димитрију Стефановићу. Уследиле су хармонизације Јосифа Маринковића, Душана Трбојевића, Александра Архангелског, Николаја Римског Корсакова. Међу бројним партитурама издвојили бисмо *Око сердца мојег*, „неканонски“ причастен у хармонизацији Тихомира Остојића, и завршну композицију *Хвалише Господу*, дело Ивана Јевтића. Произвольни причастен *Око сердца мојег*, за- снован на тексту богословична шестог гласа (вечерње, среда), присутан је у већини нотних зборника српског народног црквеног појања насталих у другој половини 19. века. Иако текст није предвиђен за певање на Литургији, садржај стихова, који почињу речима „око срца мага“ и настављају се обраћањем Пресветој Богородици, пружају је посебан емотивни однос појаца према овој песми. Вероватно је због тога била популарна током 19. и 20. века, а певају је у неким храмовима и данас. Њена једноставна и раззвучена мелодијска структура може да се доживи на прави начин само у контексту богослужбеног извођења и вероватно се зато ретко налази на репертоару световних хорова. Потпуно другачији емотивни набој одликује партитуру *Хвалише Господу с небес* Ивана Јевтића. Ово ефектно и стилски разноврсно дело, комбинација



ја хомофоног вишегласја и средњовековне монодије, са променама метрике и ритма, представљала је први изазов за диригента и певаче који су кроз поменуто дело показали велико вокално умеће. Ансамбл од око педесет певача испољио је изврстан динамички дијапазон, музикалност и отвореност за дела различитих стилских одлика. Томе су допринеле и сјајне солисткиње: Ана Ристивојевић и Маја Јанушић. И поред скученог простора и високе температуре ваздуха, певачи су одржали добру концентрацију и комуникацију са диригентом.

Наступ у Галерији САНУ представљао је припрему пред учешће Хора „Београдски мадригалисти“ на Музичком фестивалу хорова и оркестара у месту Рива дел Гарда на језеру Гарда (Lago di Garda, Italia) између 19 и 21. октобра 2012. године.

Милица Андрејевић



Из историје црквеног библиотекарства

Библиоштака Св. Фотија Цариградског

Ђакон мр Ненад Идризовић

Већина научника који су истраживали живот и дело Св. Фотија Цариградског претпоставља да се он родио око 820. године у Цариграду. Био је врло образован и играо је видну политичку улогу на царском двору. Два пута био је изабран за патријарха – од 858. до 867. и од 877. до 886. године – и два пута је проживео прогонство. После другог прогонства повукао се у манастир, где је и умро око 897. године.

О његовом образовању најбоље сведочи животописац (Никита Пафлагонијски) његовог опонента на патријаршијском престолу Св. Игњатија I Цариградског (797–877), који каже: „Фотије није био човек ниског и незнаног порекла, већ је био потомак благородног и признатог човека. Ценили су га због његове мудрости и световног знања више него иједног човека који се тада бавио државним пословима. Познавао је граматику, поезију, реторику, философију, медицину – начелно је био упућен у све тадашње научне области. Његово умно преимућство било је такво да је далеко превазила зио многе научнике тог времена и могао се поредити са древним ауторитетима“.

У Фотијевом културном животу књиге су имале важну улогу. До kraја свога живота он је засигурно знао све књиге које постоје у Константинопољу и шире. За человека тако високе репутације није било библиотеке која му није била доступна. Зна се да је поседовао своју приватну библиотеку и да је време које је проводио читајући и анализирајући књижевна дела са својим пријатељима за њега био највећи животни благослов. Његова заљубљеност у књиге огледа се у његовом првом делу – *Библиоштака* или *Μυριόβιβλος*, које до данашњих дана изазива велику пажњу историчара и познаваоца византијске књижевности.

Садржај Фотијеве Библиотеке

Спис *Библиоштака* садржи приказе 280 књижевних дела из разних области – теологије, историје, реторике, философије, медицине, природословља и песништва. Мало више од половине (57 %) приказа односи се на хришћанске ауторе. Сви прикази су критички сажети и веродостојни. Овај спис није написан са претензијом да буде историја књижевности, па због тога многа позната класична и хришћанска

дела нису наведена. Без обзира на то, његов садржај представља првокласан извор за историју старохришћанске и рановизантијске теолошке књижевности, као и за световну књижевност у Византији до IX века. Дела која су приказана обухватају временски период од Херодота (484 – око 425 године пре Христа) до Св. Никифора I Цариградског (око 758–828). Уз сваки наслов дела, Св. Фотије је записао своју оцену дотичног дела, а уз нека дела помиње нешто више од имена, тачан преглед садржаја и опширне биографске и историјско-књижевне белешке.

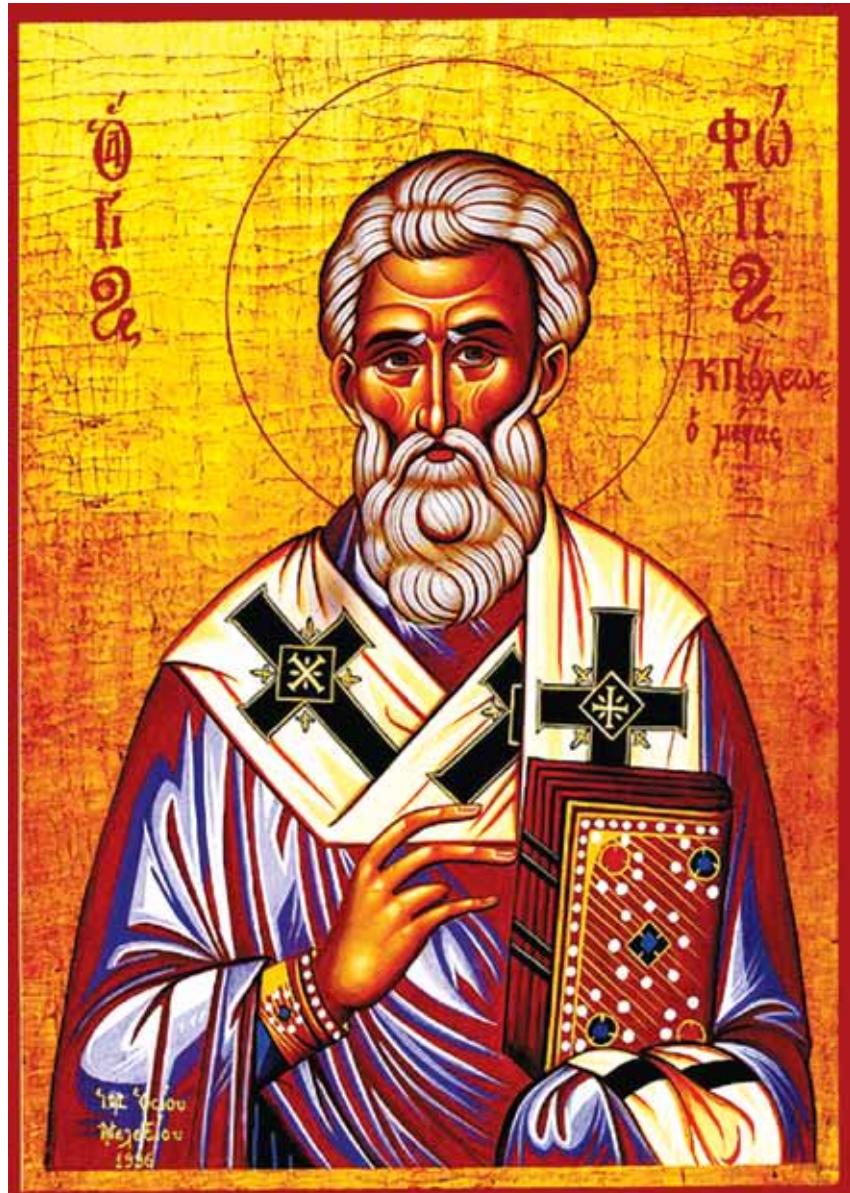
Значај Фотијеве Библиотеке

Овај спис је веома значајан, јер се у њему налази много драгоценних сведочанстава о бројним класичним делима која су на жалост изгубљена. Сасвим је могуће да је до губитка књижевних дела, која су у форми сажетка сачувана у Фотијевој *Библиоштакци*, дошло „због чињенице што се у то време почело са преписивањем старих рукописа новим курсивним писмом, познатим као мало обло писмо; док је оно старије, уницијално писмо великих слова постепено запостављено,

па су самим тим и многи стари рукописи пали у заборав“.

Нас занима какав је начелни значај овог списка за историју рукописног наслеђа. Да ли овај спис представља пресек књижевне баштине, која је стајала на распологању „духовно радозналом научнику IX века“ или нас Свети Фотије Цариградски упознаје са раритетима на антикварном тржишту у Византији?

Неколицина научника се слаже да је у питању упознавање са раритетима. Фотије је по свој прилици био „онај зналац који нас упознаје са раритетима које је у оно доба, осим њега, познавало мало људи“. У посветном писму своме брату Тарасију на почетку *Библиотеке*, Фотије тврди да је он, желећи да утеши свога брата због растанка услед његовог (Фотијевог) дипломатског пута у Калифат, „наложио своме секретару да забележи плодове лектире на томе путовању, како би Тарасије бар накнадно узео учешће у томе“. На основу овога долази се до закључка да је Фотије ове књиге понео са собом и да их је читao за време свога путовања, јер једном дипломатском посланику из IX века није се могло стављати ограничење пртљага. Појавила се још једна хипотеза, која би могла да умањи улогу Цариграда као центра за прикупљање раритетне књижевне баштине. По хипотези коју је изложио Б. Хемердингер, ако је Фотије дошао речимо у Багдад, „где је постојала јака грчка колонија са чувеним писарима и богата грчка библиотека, онда је ту могао, врло вероватно, да прочита велики број оних књига чији садржај наводи у своме спису“. Самом чињеницом да се међу делима описаним у *Библиотеци* налазе многа оних аутора који третирају јеретичке спise могла би да се поткрепи ова хипотеза, јер је у Багдаду (за разлику од Византије) постојала већа могућност да се нађу ове књиге, због његове физичке удаљености од правоверног хри-

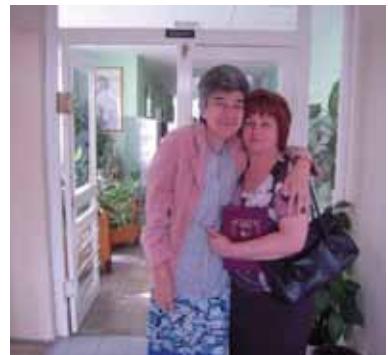


Свети Фотије Цариградски, новија грчка икона

шћанства. Багдадска библиотека разорена је приликом монголске најезде 1258. године. Ако би ова хипотеза била тачна, онда би Фотијева *Библиотека* имала још већи значај од онога којој је припада у историји књижевног наслеђа. Ову хипотезу Б. Хемердингер заснива на интерпретацији писма Тарасију и не намеће је нипошто као неопходну.

Истражитељи византијске књижевности нису открили ниједно дело чији је садржај сличан са Фотијевом *Библиотеком*, што овај спис чини уникатним. За разлику од савремених специјалних речника књижевности који имају суштинске сличности један

са другим, у овом спису обрађују се дела а не аутори или књижевне школе и не постоји никаква систематичност или комплетирање референсне јединице, осим основне шеме приказа. Неки научници Фотију приписују епитет „књижевни Колумбо“, јер је он открио нека изгубљена класична књижевна дела старог света. За хришћанска дела (која су приказана) ово не важи, јер су она сачувана у целини. Важно је да се напомене како значај овог списка није само у откривању изгубљених дела, него у поруци његовог аутора – да приликом читања неког дела треба да му приступимо са критичким разумевањем. ■



Посета Милосрдне секције Прихватилишту за одрасла лица

„**Y**колико се ‘одвојите’ од уобичајеног читања Јеванђеља и прочитате га новим очима, ако погледате како је оно грађено, видећете да у Јеванђељу нема ничег другог осим сусрета. То је сусрет Христа са апостолима, апостола са неким људима, неких људи са Христом, неких људи у Христовом присуству, неких људи ван Христа, поред Христа, против Христа“ (Митрополит Антоније Блум, *O сусрету*).

Нови сусрет са људима у Прихватилишту за одрасла лица имали су чланови Милосрдне секције Верског добротворног старатељства после недељне службе 7. октобра 2012. г., на празник Св. Симона. Обишли смо собе у којима су корисници прихватилишта и попрчали са њима. Прихватилиште је тренутно попуњено, али се гужва тек очекује са доласком зиме. Тада запослени дају све од себе да заштите од ниских температура свакога ко им се обрати, а атмосфера у прихватилишту постаје напетија. У једној од соба дочекали су нас са разним питањима: који је број канцеларије ВДС-а, да ли и даље у ВДС-у постоје бесплатне зубарске услуге, којим данима се у црквиој кухињи служи одређена храна, да ли у ВДС-у неко може помоћи при тражењу посла... Сви су жељни разговора и свакоме треба информација. Људи су се навикли на наше посете, поручују црквене календаре, иконе њихове крсне славе и питају када долазимо поново.

На kraју посете Сузана Миловановић, координатор Прихватилишта, позвала је чланове Милосрдне секције на кафу у просторијама за запослене. Била је то идеална прилика да разменимо мишљења о недавно одржаној трибини „Невидљиви суграђани“ на тему бескућништва на којој су се срели представници ВДС-а, Дома за бескућнике, Центра за социјални рад и Хаусинг центра. Обрадовало нас је ово мало дружење, као и уобичајена гостољубивост запослених у Прихватилишту.

Ако се сада вратимо на речи Митрополита Антонија Блума закључићемо као и он, да „човек треба

Ресор за милосрдни рад Верског добротворног старатељства

У вишемилионском Београду постоји мало, компактно и активно језгро милосрдног рада, Милосрдна секција ВДС-а, чији чланови посећују старажке домове, домове за незбринуту децу и друге установе социјалне заштите Београда и болнице. Ове посете се организују у току целе године, углавном Недељом после Свете Литургије и о велиkim празницима.

Обиласком усамљених, болесних, немоћних или напуштених особа које бораве у овим установама чланови Милосрдне секције ВДС-а желе да укажу људску пажњу, пруже подршку и пренесу радост јеванђелске благе вести и утешу коју она може да пружи.

У Милосрдној секцији је око 30 активних чланова, различитог животног доба, образовања и професије. Посете организује и припрема, по благослову јереја Владимира Марковића секретара ВДС-а, господин Василије Ковачевић координатор Милосрдне секције. Свима је заједничка жеља да своју веру и љубав према Богу покажу на делу као што саветује Апостол, јер: „Спасава вера, која кроз љубав дела“. *Мирослава Палић*

да развије способност да сваког человека којег сртне –сртне, да види сваког человека, да чује сваког человека и осим тога да призна да и он има права да постоји, а то се опет веома ретко дешава. У сваком правом сусрету дато нам је да видимо нешто у човеку што није мрак, већ истински човек у њему. Иначе до сусрета није дошло.“

У свакој нашој посети учимо да сртнемо, видимо и чујемо људе које посећујемо. Да видимо истинског человека у њима јер као што су оци пустиње говорили, онај ко је видео брата свог видео је Бога.

Јована Пушоња, Милосрдна секција ВДС-а

Тема трибине „Невидљиви суграђани“ одржане у Београду

Проблеми бескућника

Волонтери Верског добротворног старатељства Архиепископије београдско-карловачке су на позив Црвеног крста Палилула учествовали на трибини „Невидљиви суграђани“ која је одржана 22. септембра 2012. године у оквиру Првог уличног фестивала активизма „Врева“ у Београду. На Теразијској тераси, код хотела Москве усред градске вреве било је врло живо. Разговор се одвијао у импровизованом простору на две међусобно повезане трибине. Прво се чуо „глас бескућника“ и са њима водио разговор, а затим су представници организација и институција које се у пракси баве овим проблемом говорили о начину свог ангажмана. Трибине је водила новинарка Ана Раца.

Два бескућника са вишегодишњим „стажом“, који су се представили као Миша историчар и Бода економиста говорили су о себи и свом животу на улици. Мишу је једног дана, док је прегледао контејнер, неко потапшао по рамену, и тако је захваљујући младићу, активисти Црвеног крста Палилула ступио у контакт са овом организацијом од које је добио помоћ, као и многи други па и његов друг Бода.

„Већина нас који смо у овој ситуацији“, рекао је историчар Миша, „је поражена, има изгубљене битке. Реченица из романа Ана Карењина: 'Све срећне породице личе једна на другу, свака несрћна породица несрћна је на свој начин' односи се и на нас. Наше животне приче су различите: заједничко је да смо поражени као људи, да смо изгубили битку. Већина нас за то никог не криви. Ја само немам више ни снаге ни воље да се извучем из овога. Кад сам први пут пришао контејнеру било ме је срамота, после је све ишло лакше. Спавао сам у полуслрушеним кућама, напуштеним вагонима, испод мостова. Живим овако шест година. Немам више снаге да губим, зато не желим ништа да имам. Оно што немам не могу да изгубим. За нас су највећи проблеми: где преплавати, где и како се окупати, нема јавног купатила, и како извадити документа кад немамо адресу становиња, а то нам је потребно да би користили народне кухиње.“

Други учесник трибине, економиста Бода, радио је као власник фирме десет четири године. Бескућништво је сада његово опредељење, његов одговор на животни пораз и на изгубљену битку. Није против тога да поштеним радом заради за себе; и он повремено – као и Миша – ради као ноћни чувар. Сналази се, нарочито кад контејneri, њихове „самопослуге“ закажу. „Једино нам је“, рекао је, „Српска Православна Црква помогла: манастири Фенек и Сланци – а велика је помоћ коју сам добио у Француској улици (у Верском добротворном старатељству које се ту налази). Значили су нам и пакети Црвеног крста Палилула. Живот бескућника

је леп или срув. Не бих могао поново да живим као некада. За децу и жене је овај начин живота страшан и њих би прво требало склонити са улице. Нама би највише значило отварање јавног купатила и свратишта да би могли да се окупамо и преплавамо“, рекао је између осталог Бода.

На другој трибини су учествовали представници Прихватилишта за одрасла лица у Кумодрашкој, Центра за социјални рад Палилула, Црвеног крста Палилула, Београдског Хаусинг центра (Belgrade Housing Center), Центра за унапређење становиња социјално угрожених група и Верског добротворног старатељства Архиепископије београдско-карловачке. За ове институције и организације наши „невидљиви“ суграђани су видљиви јер оне, у складу са својим могућностима, својим активностима настоје да им помогну и олакшају положај. Али то је недовољно – потребе су велике, истакнуто је на трибини, јер у Београду живи преко хиљаду одраслих особа и исто толико деце који смештај проналазе под отвореним небом, у шахтовима, вагонима, испод мостова,... Проблем бескућника је сложен и тражи системски приступ. Одржавање ове трибине и целог фестивала је имало за циљ да скрене пажњу најшире јавности на проблеме суграђана који живе без крова над главом.

Урош Станковић је говорио како ВДС преко седам ресора помаже социјално угроженим особама, и посебно је говорио о Црквије народној кухињи у којој се не траже документа да би се добио топли оброк у чистој и светлој трпезарији – како доликује. Верско добротворно старатељство ће уз Божију помоћ наставити ово што сад ради уз свесрдно ангажовање волонтера који очима срца „виде“ своје „невидљиве“ суграђане, наше ближње који су у невољи, као што то од нас тражи Господ: „Кад учинисте једном од ове моје најмање браће мени учинисте“ (Мт. 25, 40).

Мирослава Полић



Отачник – часопис за светоотачку праксу и теорију

свеска 1–2 (2010)

(тема: Јован Златоуст)

Богословско друштво Отачник,
Београд 2012, 512 стр.

Прошло је скоро три године од како је изашао последњи број теолошког часописа *Отачник* (свеска 2 за 2009. годину; тематски део био је, као што је познато, посвећен ранохришћанском гностицизму). Иако је изгледало да је актуелна финансијска криза утицала и на излажење овог (непрофитног) журнала појавио се заостали број за 2010. годину. Штавише, потпуно неочекивано, нови број се појавио на 512 страна. И ова, као и раније свеске *Отачника*, по обimu и разноврсности тема којима су посвећене текстови, издваја се од осталих наших богословских часописа.

Тематски део ове свеске *Отачника* посвећен је Јовану Златоустом; студије покривају биографске и ергографске теме, као и Златоустову библијску егзегезу и теологију. Поред дела часописа који је посвећен теми броја, у овом свесци постоје још четири рубrike. Прва у низу, након „Темата“, јесте рубрика „Отачник“ у којој је публикован текст Михајла Псела „Каква су мнења Јелина о демонима“, и то двојезично (на старогрчком и српском). Следећа рубрика – „Теолошки огледи“ – садржи пет подрубрика („Догматско и светотајинско богословље“, „Библистика“, „Патристичко богословље“, „Савремено богословље“ и „Археологија и историја



уметности“) у којима је укупно објављено седамнаест текстова, од којих посебно треба истаћи превод књиге пророка Осије са северно-израелског дијалекта, са уводом и белешкама Н. Тумаре. У рубрици „Философија“ објављене су студије из историје руске (Узелац) и српске (Жуњић) философије, као и неколико текстова на савремене теме (Хоружи, Рацингер, Нешић). У последњој рубрици („Прикази“) објављене су три рецензије – Ј. Благојевића (папска енциклика *Људав у истини*), Д. Ђога (I. Bria, *Hermeneutica teologica, Dinamica ei in structurea Tradiției*) и А. Ташчијана (А. М. Петровић, *Хејел и идејни динамизам йлаишновске дијалектике*).

И у овој свесци *Отачника*, поред превода студија страних аутора, публиковано је и неколико оригиналних студија српских богослова и философа, од којих, пре свих, треба поменути философе Милана Узелца и Слободана Жуњића, и богослове Бојана Бошковића, Желька Ђурића, Александра Суботића, Лазара Нешића и др.

Богатством тема којима се баве радови и, што је још важније, њиховим квалитетом и ова свеска часописа *Отачник* значајан је прилог развоју српске теологије.

Димићије Милићевић

Протонамесник
Симон Ј. Туркић

Птичица Рајска

Самиздат, 2012.

Није нас о. Симон Туркић у делу *Птичица Рајска* поучавао апологетском, већ живом и опитном, методологијом истинског хришћанина који брине за свет. Овај кратки спис јесте веома дубок садржином и дијапазоном питања која се намећу. Читалац није само посматрач овог дијалога, већ је и трећи актер ове свевремене приче. Пошто је дијалошко говорно испољавање карактеристично за епiku и за драму, о. Симон Туркић нас оставља да сами одлучимо да ли ћемо учествовати у једном или другом књижевном облику. Аутор у четрдесет одељака, који комплементарно чине целину – сагледавано са више аспекта – указује на најдубље богословске и антрополошке теме и увлачи читаоца у препричани јеванђелски свет.

Основни текст овог дела чине речи које изговарају лица, а дијалошки начин омогућава да се дело изводи на сцени, односно да се може приказати и као филм, позоришна представа, али и као радио-драма; што доприноси ширем сагледавању мисијске вредности списка о. Симона Туркића.

Дијалошка говорна ситуација у делу *Птичица Рајска* усмерена је на говорника и саговорника. Иако је дијалог психолошки супротан монологу, и не настаје као последица унутрашње субјективне замисли и налога, овај дијалог је често пројект и монологом који успешно увлачи и читаоца у ствари свет проблематике која се развија у делу, које због тога никако није затворено у себе.

Дијалог омогућује сучељавање различитих субјективних позиција драмских ликова, док, са друге стране, монолог то сучељавање сужава на поље у коме се налазе само један говорник и читалац. А вера у Живога Бога није монолог, већ дијалог. Мимоход дијалога и монолога подстиче супротности, открива проблем – у најширем контексту – и развија радњу дела. У монологу се истиче говорно лице, односно наратор – писац дела, а одликује се одсуством метајезичких елемената, учесталошћу усклика. За разлику од монолога, дијалог је дискурс у којем је пажња усмерена на саговорника, а у контексту овог дела – на читаоца.

Однос између монолога и дијалога спада у важна питања лингвистике и поетике драме. При разматрању монолога и дијалога могуће је сагледавање њихових унутартекстуалних компоненти али и ванјезичких околности под којима долази до дијалога. Уз наглашавање јеванђелских свевремених истина у делу долази до синтезе монолога и дијалога, и настаје једно драмско наизуст изговорено дело, које може да постане и епска поема.

Дијалог, као општа ознака дословног говора различитих јунака дела, везан је за различите облике књижевног изражавања, а пре свега за драму. Поред драмског, али и епског и лирског дијалога, постоји и такозвани сократовски, тј. филозофски дијалог, где се развој једне филозофске мисли одвија кроз дијалошко говорно узвраћање. Његова суштина је да се кроз глумљено незнაње о нечemu дијалошки саговорник доведе до истине. Филозофски се проблеми излажу на књижевни начин. Пошто други саговорник у делу *Птичица Рајска* ћути, развој филозофске мисли зависи од читаоца. Кроз дијалог, тј. разговор, личности

износе различите погледе, ставове, осећања, оповргавајући или оспоравајући туђе мисли; користећи различита стилско-језичка и реторичка средства, од ироније, оне сократовске, као лукавог притворног слагања и хваљења ради кућења, до дијалога у светоотачкој литератури, коју представља дело Јустина Мученика *Разговор са Трифоном Јудејцем*, као најстарија сачувана хришћанска апологија против Јудеја, писана у облику дијалога.

Навођењем народних пословица, детаља и описа из Светог Јеванђеља, мотива из српских народних бајки, аuthor читаоца враћа на пут Предања, које се у српском народу преносило са колена на колено, а то чини јер осећа кризи морала и предања у српском народу. Како би о. Симон раскринкао неморал, наводи причу о Букану, који је волео новац и уживање у светским страстима, а затим и поверовао самом себи да га Богородица води кроз такав живот. Друга прича на исту тему била је прича о Латинки, која је била пример богоборца, коју аuthor и завршава питањем о њеном спасењу.

После ове две приче аuthor размишља на тему хуле на Духа Светог, а завршава је питањем: да ли су ово последња времена?



Последњи одељак – започет мислима преподобног Јефрема Сирина – означава четрдесети дан, од упокојења; дан Вазнесења и мотив – опет – преузет из Светог Писма, који наративно може да се препозна као молитвени усклик Богу Живом, који васкрсава из мртвих. Епilog дела протонамесника Симона Ј. Туркића дат је у светлу Христовог Васкрсења као нада на васкрсење свих преминулих у вери и као подстрек да се иде уским путем ка Царству Бога Живог.

Ђакон mr Ивица Чайровић



Нова књига у издању ОТАЧНИКА

Александар Шмеман
Евхаристијско богословље
Београд 2011, 224 стр.

Зборник садржи једанаест ауторских огледа, као и обимну студију на тему евхаристијске теологије оца Александра.

Књигу по сајамској ценi можете поручити на
тел. 0112447860; моб. 0668887654
или e-mail: otacnik@gmail.com

Презвите^r
Оливер Суботић

Дигитални изазов

- путеви хришћанства
у цивилизацији
бинарног кода -

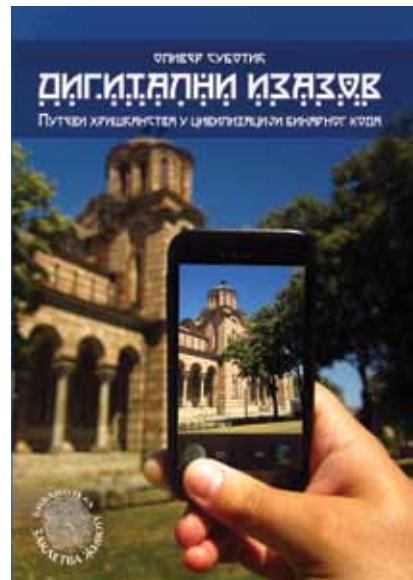
Бернар, Београд 2012

Најновија књига презвитера Оливера Суботића *Дигитални изазов* објављена у издању куће Бернар, прави је „изазов“ за српско читалаштво. Као и претходне студије о. Оливера, и ова књига прија духу и срцу читаоца и придобије му пажњу толико, да се чита у једном даху. Иако није написана у штуром академском маниру, што је и био ауторов циљ, дело обилује дубоким интелектуалним увидима о. Оливера, који се не устручава да своје богословске ставове стави на суд пре свега оцима Цркве, а онда чувеним мислиоцима нашег века, какав је Мартин Хайдегер, Зигмунд Бауман. Ипак, оно што је највредније, по нама, у овој књизи, јесте ауторово расуђивање у погледу проблематике којом се бави, из угла сопственог искуства. Лични, пре свега хришћански, а потом и свештенички и на крају опит информатичара, дају посебну дражом делу. Јер у свету бинарне цивилизације која је тема ове књиге, много је изрекламираних мишљења, блогерске дијалектике, твiterских стослова, а тако мало личног тј. истинског искуства.

Бинарна цивилизација коју аутор овде анализира, је наше доба које својим техничким достигнућима, чини да један потпуно имагинаран свет постане стваран толико, да му успева да завлада нама, а да тога нисмо ни свесни. Опасност тог света коју нам освешћује аутор, крије се у њего-

вом позивању на „учествовање“. Међутим, учествовање и присуствовање у том свету, у ствари је наше потпуно одсуствовање из свакодневног па онда и црквеног живота. Наводно друштвен свет а у суштини асоцијалан, тобоже колективан а у ствари крајње индивидуалан. Мобилни телефони, телевизија, рекламе, друштвене мреже, видео игрице, постају модус нашег постојања, па како аутор примећује, попримају онтолошке димензије. Ми смо им потпуно посвећени. Заправо, бинарна цивилизација фалсификује црквени начин постојања. Позива на заједницу, активност, етос, укида границе простора и времена, нуди лек бесмртности, па има и своју модернистичку есхатологију, зачиње идеју електронске Цркве, а то све може да пољуја темеље наше изворне црквености. Несумњиво, ово је изазов, за нас савремене хришћане.

Изазови – ој ёреθіσмој – у терминологији раних отаца Цркве православног Истока (нпр. Атанасија Великог и Василија Великог) подразумевали су „авантуре“ духа које човеку приређује његово сопствено тело, путем пожуде, страсти, маштања. Изазов је заправо провокација нашег бића од стране света фантазије, који жели да искуша нашу веру. Отуда, како аутор указује, *Дигитални изазови* колико год футуристички звучали, држе се свог извornog полазишта на које су нам указивали учитељи Цркве. Они превасходно делују на чулни и имагинарни ниво нашег бића. Звучи апстрактно позивати се на аскетске оце Цркве старије и новије историје, када се говори нпр. о фејсбуку, и при том као решење за ова технолошка искушења, понудити једну исихастичку теологију. Али након озбиљних анализа, аутор доказује да то и јесте кључ за правилно разумевање бинарне цивилизације, коју с правом поставља на ниво антрополошког или још тачније, црквеног проблема, што у својој основи она и јесте.



Овде је потребно напоменути да о. Оливер, није саблажњен. Он говори о позитивним аспектима савремене технологије, који олакшавају црквену мисију. С поштовањем говори о православним интернет порталаима, „сајбер“ духовницима као успешним мисионарима, предностима електронске верзије Библије и молитвеника на Ајпаду. Међутим, у једноме је аутор искључив, а то је у становишту да живи Бог и Његова Црква не могу имати виртуелну имитацију. Зато се, презвитељ Оливер на много места у овој књизи позива на чуvenо библијско место, које је уједно аутентично искуство Цркве „Дођи и види“ (Јн. 1, 46). То је заправо позивање на сâм живот који је имун на copy-paste логику.

Конечно, читајући ову изврсну књигу о. Оливера, питали смо се много пута, како би велики учитељи Цркве расуђивали о овоме што нас данас дигитално „изазива“. Одговор би био измишљен, а то би већ била тековина бинарне цивилизације. Но, оно што је реално, а то је да се ове књиге може читати са Добротољубљем, јер оставља исте духовне ефекте. Зато, са великим задовољством препоручујемо је свакоме на читање.

Илија Ј. Ромић

Из старог Православља

Састанак представника трију водећих верских листова у Југославији

Последњи састанак представника листова црквене штампе одржан је у манастиру Милешева 28. августа 1938. г., којом је приликом основан и Савет српско-православних друштава и религиозне штампе, са задатком да читаву нашу верску штампу учини једнодушнијом, потпунијом и планском. Не дирајући у самосталност и индивидуалност ни једног листа ишло се за нужношћу што тешње међусобне повезаности у остваривању једног општег јеванђелског циља. Савет је свој циљ остварио трајном сарадњом, координацијом рада и узајамним, моралним и материјалним помагањем свих учлађених редакција. На челу Савета је стајао први председник проф. др Стева Димитријевић, проф. Богословског факултета, а у ужој управи су били др Сава Љубибрatiћ, професори: прота Мирко Максимовић, прота др Петар Маркичевић, прота Живан Маринковић, Мирко Јовановић и још десетину угледних књижевних радника као и уредници 8 главних листова Српске православне цркве. Истина, ово је био Савет који је обједињавао нашу православну, црквену штампу, коју су тада сачињавали 18 часописа и листова, чији је интензивни рад прекинуо Други светски рат.

После минулог рата наша се црквена штампа полако опорављала централизујући се око нашег извршног црквеног врховног тела – Св. арх. синода и Патријаршије. Нове прилике и услови у времену екуменизма и избора Његове Светости патријарха српског Германа за првог председника Светског савета цркава учинили су унутар наше земље, између двеју цркава – Православне и Римокатоличке – знатан корак у погледу међусобне сарадње на пољу штампе. Наиме представници водећих црквених листова обеју цркава састали су се 13. XI о. г. у манастиру Стични код Љубљане ради договора о међусобној сарадњи на заједничком послу. На овом састанку који је проистекао из недавног сусрета у Београду 25. октобра, Његове Светости патријарха српског Германа и Његове Преузвишености љубљанског надбискупа др Јосипа Погачника, председника



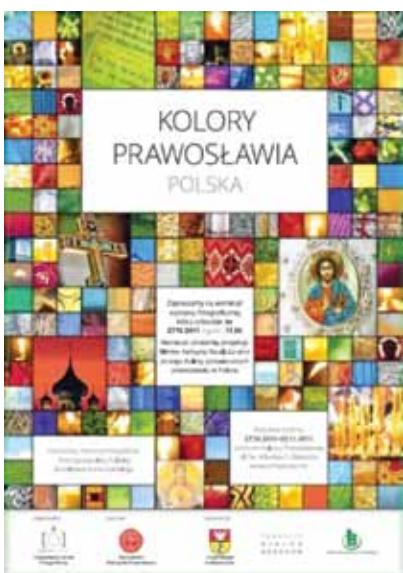
Бискупске конференције у Југославији, „Православље“ је представљао главни уредник Милисав Д. Протић, а „Гласник“ јеромонах др Данило Крстић. „Глас Концила“ су представљали његови уредници – одговорни Владимир Павловић и Живко Кустић, као и члан уређивачког одбора др Томислав Шаги – Бунић. „Дружину“ су представљали уредници – одговорни др Драго Клеменчић, главни др Иван Мерлак, као и члан уређивачког одбора Јоже Весењак, спиритуал Љубљанског семеништа. „Благовести“ из Београда представљао је уредник Алојзиј Турк. Изасланик Високопреосвећеног митрополита загребачког др Дамаскина био је наш загребачки парох Јован Николић.

Састанак је отворио и представнике листова поздравио др Драго Клеменчић, одговорни уредник „Дружине“, која је и организовала овај састанак.

Православље – новине Српске Патријаршије, година II, број 40, Београд, 21. новембар 1968, страна 7.

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пешровић



БЕЛГИЈА Боје православља

У Бриселу је 18. септембра отворена изложба „Боје православља – Польска“. Представљајући изложбу, координатор пројекта Александар Василук је истакао да је циљ ове поставке да се прикаже како је „религија неопходна премда у Европском Парламенту често можемо чути да то није случај. Иако је Европска Унија често удаљена од хришћанства, покушаћемо да све људе подсетимо да је хришћанство камен темељац европске цивилизације. Желимо да покажемо снагу православних верника. Желимо да покажемо да су православни верници присутни у Польској и да верска мањина може да буде укључена у духовне и образовне активности“. Отварању изложбе присуствовао је председник Европског Парламента Јержи Бузек, који је истакао да је решење актуелних економских проблема у Европи повезано са вредностима које промовишу хришћанске цркве.

Иницијатива за отварање изложбе у Бриселу потекла је од члана Европског Парламента Михала Камињског, који је веома заинтересован за православну веру.

Почасни покровитељ изложбе је пољски председник Бронислав Коморовски а отварању су присуствовали, поред Архиепископа Авеља и саветник председника

Польске, чланови Парламента, бројни амбасадори и представници помесних Православних Цркава – Грчке, Руске, Грузијске и Румунске – чије парохије се налазе у Бриселу.

ИТАЛИЈА Музеј папиних писама

Како преноси италијанска новинска агенција *Ватикан Инсајдер*, у Италији се, у регији Абрци, 16. октобра отвара први међународни музеј у којем ће бити изложена збирка писама упућених папи Јовану Павлу II током последњих дана његовог живота. У две сале у музеју у Торевекији-Театини ће бити представљено преко хиљаду порука и молитава које је папа Јован Павле II изговорио на тргу св. Петра у априлу 2005. године. Тог дана се обележава и годишњица инаугурације папе Војтиле. У истом граду, у парку посвећеном папи из Польске, биће постављена спомен-плоча коју ће освештати папа Бенедикт XVI.



ИТАЛИЈА Рестаурација фресака у древној цркви

Италијанско Министарство културе одобрило је 1. октобра инвестицију од три милиона евра за рестаурацију фресака у древној Цркви Свете Марије у Римском forumu.

Након осам година ова црква је поново отворена за јавност и биће отворена до 4. новембра ове године. На зидовима ове цркве су осликане приче из Светог Писма и житија светих и по њеној структури и иконопису јасно се може видети и прелаз Римског царства

у хришћанство. Црква се налази на северозападној падини римског брежуљка Палатина и изградњена је од материјала који је узет од предворја Домицијанове царске палате. Освећена је у шестом веку а осликана у наредна три века, за време папе Мартина I (649–655), папе Јована VII (705–707) и папе Захарија (741–752).

Фрескопис заузима површину од 250 квадратних метара те ова црква представља јединствен пример византијске уметности, јер је већи део тадашње уметности нестао под налетом иконоборца. Фреске у Цркви Свете Марије у Римском forumu су очуване иако је она у делимично оштећена у земљотресу који је 847. године скоро порушио читав Римски forum. Током напада Нормана 1084. године црква је такође била разорена, а 1617. године је на њеним темељима подигнута нова црква. Неке фреске су пренете у музеј а црква је затворена за јавност 1980. године. Била је на кратко отворена за јавност и 2004. године. Завршетак рестаурације фресака је планиран за 2013. годину.

УЈЕДИЊЕНИ АРАПСКИ ЕМИРАТИ Свеправославна конференција

У главном граду Уједињених Арапских Емирата је 12. октобра одржана Свеправославна конференција под називом „Ми смо једно у Христу“. Конференција се одвијала у дохалкидонској маланкарској катедрали Св. Георгија у Абу Дабију и домаћин програма је била православна омладина те катедрале. На конференцији су учествовали представници Православне Цркве и представници древноисточне цркве и то представници Јерменске, Руске, Коптске, Грчке, Сиријске и Етиопске и Индијске Маланкара Цркве. У склопу програма на конференцији су се представиле источне цркве, а говорило се и о химнологији и традиционалним уметностима свих ових цркава.



НЕМАЧКА

Пронађена украдена икона

У једној галерији у Немачкој је пронађена икона св. Николе која је пре осам година украдена из манастира Св. Петке који се налази у близини градића Каламбака у централној Грчкој.

Поред духовне вредности, икона има и велику историјску вредност. Израђена је 1779. године а у лето 2004. године, неколико недеља након славе манастира, украдена је из храма. Тада је нестао већи број икона, предикаоница и врата иконостаса.

Списак украдених икона сачинила је Митрополија стагојска и метеорска и 19. Ефорат за византијску антику (канцеларија грчког Министарства Културе за тај регион).

Чланови Интерпола су приметили икону Св. Николе на списку предмета који су на аукцији понуђени на продају. Она ће бити предата Византијском музеју у Атини а затим и враћена назад у манастир Св. Петке.

СИРИЈА

Киднаповање хришћана

Како извештава интернет портал www.christiantoday.com, поред 150 цивила који су отети пре извесног времена, у селу Раблех у западној Сирији, на граници са Либаном киднаповано је још 130 хришћана.

Правни извори информативне службе Ватикана преносе да је ових 280 талаца смештено у једну локалну школу, али да су отмичари пустили жене. Оружани отмичари су изјавили да чекају одлуку са врха и да ће тек тада

преговарати о могућем откупу. Агенција Фидес такође наводи да „хришћанска заједница у селу Раблех већ неколико дана страхује јер су тројица хришћана, који су отети из села Саид Нава пре неколико дана, пронађени мртви крај пута.“

Агенција преноси и речи локалног свештеника који је изјавио да се не ради о класичном прогону хришћана већ да је циљ отмичара и побуњеника да шире сумњу и неповерење и да подстакну рат.



СИБИР

Крштење болесне деце

У Дечијој болници у Карасоуку у Сибиру није дозвољена посета. У овом лечилишту бораве деца оболела од туберкулозе. Многима од њих живот је угрожен и налазе се у веома тешком здравственом стању.

Али је 13. септембра учињен један уступак и Епископ Филип, о. Сергеј и јеромонах Мојсије су посетили болесну децу и крстили њих двадесет и троје.

У ову болницу стижу деца уз новосибирске области и то деца која болују од плућне туберкулозе или туберкулозе костију и зглобова. Многа од њих потичу из веома сиромашних породица и многа од њих су веома мала деца. Родитељи их доведу у септембару а дођу по њих тек у мају. Целе зиме не виде родитеље. У суштини су као сирочад.

Његово Преосвештенство Епископ карасоукски Филип већ годинама посећује ово лечилиште, пружа материјалну помоћ деци и служи Литургију у болници.



ЕГИПТА

Копти остају упркос претњама

Хришћани који живе на северу Синајског полуострва, у градовима Раха и Ариш, одбијају да напусте своја огњишта упркос анимним жестоким претњама, и поред тога што им црква саветује да се склоне.

Почетком октобра месеца на зидовима и радњама седам хришћанских породица су осванули плакати по којима су исписане претње. У претњама се наводи да ће им куће и имовина бити уништени и запаљени ако у року од 48 сати не напусте град.

Свештеник цркве у Аришру, Габријел Хабиб је подвикао да хришћанске породице одбијају да оду јер не желе да попусте под претњама насиљника.

Наводећи речи једног парохијана, о. Хабиб каже „Чак и ако погинемо, ми смо као мученици који су свој живот да за своју земљу или своју веру. Остајемо међу својим комшијама муслиманима.“

О. Хабиб такође додаје да је црква у Рафи уништена током немира 25. јануара и да још увек није обновљена. У њој ни данас нема молитве.

Керолос Виктор из коптске Архиепископије за Северни Синај каже да безбедносни званичници још увек нису идентификовали одговорне за лепљење плаката. Званичници пак наводе да се највероватније ради о локалним муслиманима и да се за право ради о протестима против филма у којем се вређа пророк Мухамед.

М. Пејаровић

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић



У БИЈЕЉИНИ

Споменик палим борцима

Поводом стогодишњице Балканског савеза и Првог балканског рата, у Касарни „Војвода Степа Степановић“ у Бијељини, на Крстовдан, 27. септембра 2012. г. обновљен је и освећен споменик палим борцима за слободу наше отаџбине од 1912. до 1918. и од 1941. до 1945. године.

Парадостос, освећење и пригодну бесједу одржао је Његово Преосвештенство Епископ зворничко-тузлански Г. Василије, уз саслужење свештеника Српске Православне Цркве. Свечаном чину освећења присуствовали су представници Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, као и припадници 3. пјешадијског батаљона ОС БиХ, представници Министарства унутрашњих послова Републике Српске, припадници Центра јавне безбедности МУП-а РС, грађани града Бијељина.

У ПАРАЋИНУ

Два века манастира

Прослава два века од обнове манастира Св. Николе у селу Својново код Параћина, који је обновио вожд Карађорђе 1812. г. обележена је 30. септембра 2012. г. Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Његово Преосвештенство Епископ крушевачки Г. Давид, са осам презвитера и два ђакона. Одржан је и пригодан културни програм у коме су учествовали Дечији црквени хор из Крушевца, драмска група „Друм“ из Београда и фолклор из школе у Својнову. Свечаности су присуствовали и председници Општина Параћин, где манастир географски припа-

Пупинова медаљаprotoјереју-ставрофору Сави Б. Јовићу

На 34. Октобарским сутрима проналазача, одржаним у банатском Идвору, родном месту Михајла Пупина, 9. октобра 2012. г. додељене су награде Пупиновог фонда Селакове фондације, из пет категорија.

Овогодишњи жири, на чelu са председником mr Ђуром Бораком, доделио је две Пупинове медаље, за изузетан допринос развоју иновацијског покрета чији је Пупин заштитни знак, које су уручили председник САНУ Г. Никола Хајдин, и Г. Младен Селак, хуманиста и оснивач истоимене Фондације, која активно подстиче привредни развој и ради на очувању Пупиновог фонда.

Један од добитника ове медаље је protoјереј-ставрофор Саво Б. Јовић, главни секретар Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве, за књигу *Христов Светосавац Михајло Пупин*. „Овим делом“, истакао је Милан Божић, председник Фондације, „прота Саво је указао на хришћанске вредности којима је живео овај српски научник и проналазач. Њоме нам аутор јасно показује да је Пупин као велики борац за интелектуални развој човечанства главно тешише ипак ставио на духовне вредности човека, и на његово хришћанско утемељење.“

И заиста из ових вредности он је прпео снагу за све своје патенте и проналаске. Зато не чуди, али задивљује његова изјава „Не, ја не верујем да постоји Бог. Но ја знам да Он постоји. И то ми је једино знање што има неку вредност од свега мого знања.“ „Наука нас“, говорио је Пупин „доводи у све ближи духовни однос са Богом, односно она нам потврђује учење о великој вредности и значају душе човекове и поткрепљује веровање у човекову бесмртност. Наука је оснажила и ојачала моју веру“, наставља Пупин, „и учинила ме бољим хришћанином. Али та моја вера, вера научника, нимало се не противи вери моје мајке и народа мого родног села. Наука ме је само“, закључио је он, „уздигла до једног вишег погледа и проширила мој хоризонт и појмове о Творцу.“

По завршетку свечаности, прота Саво је, заједно са protoјерејем Драгославом Павловићем, архијерејским намесником оповским, и протонамесником Петром Илићем, парохом идворским, у храму, у коме се и сам Михајло молио, одслужио помен овом великану који је својим радом задужио цело човечанство и за кога је Г. Мангин рекао: „професор Пупин, не само да је велики човек, него је тако свестрано велики, да ја не знам кога бих могао другог у свету с њим сравнити“.

господља: ђакон Борислав Петрић



да, и Ђићевца, где манастир епископски припада. Присуствовао је и проф. др Димитрије Калезић који је својим беседама употпу-

нио свечаност. На крају је била постављена трпеза љубави за све позване.

Борислав Рућић



У БЕОГРАДУ

Исправљена историјска неправда

Земни остаци ЊКВ кнеза Павла, кнегиње Олге и њиховог сина кнежевића Николе уз највише државне и црквене почасти стigli су у четвртак 4. октобра 2012. г. у Србију. Патријарх српски Г. Иринеј началствовао је поменом у београдској Саборној цркви исте вечери, уз саслужење Преосвећене Господе епископа: будимског Лукијана, шумадијског Јована, аустралијско-новозеландског Иринеја, хвостанског Атанасија и јегарског Порфирија. Храм је био испуњен највишим државним званичницима, члановима краљевске породице Карађорђевић и верним народом из свих српских крајева.

Светом Архијерејском Литургијом у петак 5. октобра 2012. г. началствовао је Његово Преосвештенство Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Г. Иринеј.

После заамовне молитве, Епископ Иринеј је служио парастос кнезу Павлу, кнегињи Олги и кнезевићу Николи Карађорђевић. Епископу су саслуживали Владика хвостански Г. Атанасије и свештенство Архиепископије београдско-карловачке.

Земни остаци кнеза Павла, кнегиње Олге и њиховог сина кнезевића Николе били су изложени у Сабором храму у Београду. У поподневним сатима истог дана, посмртни остаци су пренети на Оplenac.

У храму Св. Великомученика Георгија на Оplencu у суботу, 6.

октобра 2012. г. у присуству краљевске породице Карађорђевић, великог броја верног народа, служена је Света Архијерејска Литургија и парастос. Св. Литургијом је, са благословом Владике шумадијског Г. Јована, началствовао Епископ врањски Г. Пахомије, а саслуживао је Епископ аустралијско-новозеландски Г. Иринеј, уз многоbrojno свештенство.

У беседи после Св. Литургије Владика Иринеј је рекао да је Кнез Павле уједно био и супериорни државник у једном малом европском народу, али и велики изгнаник који се, тек после седам деценија, вратио својој Србији. Говорећи о времену пред Други светски рат, Владика Иринеј је оценио да је Кнез Павле по сваку цену желео да избегне нове голготе српског народа, те се определио за мир и постао прва жртва неизбежног

бремена које је носила трагична епоха у којој је живео.

Похрањивању посмртних остатака у крипти на Оplencu, поред ћерке Кнеза Павла - Јелисавете, са породицом; и представника државног врха на челу са председником Србије г. Томиславом Николићем, присуствовали су и представници европских краљевских породица, представници градске управе Лозане, кнез Александар Карађорђевић и чланови дипломатског кора.

Извор: Епархија шумадијска



ујајинцима

Сећање на пострадале

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Преосвећени Епископ хвостански Г. Атанасије присуствовао је 6. октобра 2012. г. Централној комеморативној манифестацији у Јајинцима. Овом приликом, Владика Атанасије се сусрео са представницима државног и војног врха, страним војним аташема у Србији, као и са преживелим логорашима.

ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА ОПШТИНА НОВИ КОСТОЛАЦ
(ЕПАРХИЈА БРАНИЧЕВСКА)

ОРГАНИЗУЈЕ

ОСВЕЂЕЊЕ ЦРКВЕ
Светог Максима Исповедника

21. октобар 2012.
(недеља)

**СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА
ЛИТУРГИЈА у 08:30 ч**

началствује:
Митрополит Пергамски
Г. ЈОВАН (ЗИЗИУЛАС)

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић



У НИШУ

Дечији сусрети

Сводови Хришћанског културног центра у Нишу били су украшени дечијим осмесима, раздраганошћу, безазленим играма и песмама. На празник Зачећа Светог Јована Крститеља град Ниш је улепшала Међународна дечија манифестација „Радост Европе“. Ово дечије сабрање одржавано је у организацији Града Ниша, а духовним старањем и благословом Преосвећеног Епископа нишког Г. Јована, који је пригодном беседом отворио манифестацију.

Извор: Епархија нишка



У ПРИЗРЕНУ

Стипендије за богослове

У посети Призрену и Богословији Св. Кирила и Методија боравио је г. Александар Торшин, први потпредседник Савета Федерације Руске Скупштине, са сарадницима. У својству председника Међународне хуманитарне Фондације за очување хришћанских светиња на Косову и Метохији „Свети Сава Освећени“ лично је уручио стипендије за 25 ученика Богословије у присуству Епископа рашко-призренског Г. Теодосија, ректора Богословије, и професора школе.

У БЕОГРАДУ

Слава ПБФ-а

У капели Св. Јована Богослова прослављена је, 9. октобра 2012.

г. слава Православног богословског факултета Универзитета у Београду.



Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Преосвећени Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Г. Иринеј, уз саслужење Преосвећеног Епископа крушевачког Г. Давида,protoјереја-ставрофора проф. др Предрага Пузовића, декана Факултета, као и више свештенослужитеља – професора, предавача и асистената. Богослужењу су присуствовали Преосвећена господа епископи: бачки Иринеј, западноамерички Максим и јегарски Порфирије, као и велики број гостију и студената Православног богословског факултета.



У ПЕЋКОЈ ПАТРИЈАРШИЈИ Посета команданта НАТО-а за Европу

Адмирал Џејмс Ставридис, командант НАТО снага за Европу, посетио је у четвртак, 11. октобра 2012. године, са командантом КФОР-а Фолкером Халбахером Ставропигијалну Лавру Пећку Патријаршију на Метохији. Адмирала Ставридиса је примио Епископ липљански Г. Јован, викарни Епископ Патријарха Српског.

Адмирал Ставридис је показао разумевање за сложену историју Косова и Метохије, а нарочито занимање је изразио за судбину и очување српских православних светиња у провинцији, које по њему имају значај за целокупно човечанство и стога морају бити пажљиво чуване.

Извор: Епархија
рашко-призренска

Симпозион о Св. Максиму

У Београду ће бити одржан Међународни симпозион о Светом Максиму Исповеднику у оквиру којег ће се истраживати однос између хришћанства и савремености у историји и данас.

Двадесет и пет међународно признатих теолога окупиће се од 18. до 21. октобра на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, како би разматрали теолошка, философска, психолошка и друга питања присутна у учењу Св. Максима, која су релевантна и за наше доба.

За више информација на ову тему, посетите интернет страницу симпозиона – <http://saint-maximus.pbf.rs>.

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрињска 2
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

БУДИМПЕШТА - СЕНТАНДРЕЈА
Два века од оснивања
прве српске препарандије
24 - 27. октобар

СВЕТА ЗЕМЉА
07 - 15. новембар
Јерусалим, Витлејем...
Комплетан програм

ОСТРОГ
сваког петка

АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

Протојереј-ставрофор Обрад Павловић (1936-2012)

У понедељак 24. септембра уснуо је у Господу наш брат и са-служитељ протојереј-ставрофор Обрад Павловић, пензионисани парох Љубовијски.

Прота Обрад рођен је 1936. г. у селу Сирдија, у богомольном крају Подгорине, која је изнедрила читаву плејаду свештеника и монаха који су били кичма наше Цркве у најтежем послератном периоду. По завршетку богословије и рукоположењу 1958. постављен је за пароха у Горњој Трешњици у Азбуковици, општина Љубовија, у једну од најврлетнијих и најнеприступачнијих парохија у Епархији шабачко-ваљевској. После шест година отац Обрад бива постављен за пароха Љубовијског, где ревносно и предано служи Господу све до умировљења 1998. године. У пензији, најчешће служи у Манастиру Читлук, све док му је то здравље дозволило. Пуних 38 година савесно и одговорно обављао је дужност Архијерејског намесника азбуковачког. Предавши своју душу Господу за собом је оставио супругу Веру и сина Драгана.

За Азбуковицу и за све који су противу Обрада познавали био је оличење свештеника, зато је и био изузетно цењен и поштован, а његово мишљење уважавано,



чак и међу онима који нису благонаклоно гледали на Цркву. Све време његовог службовања у Азбуковици се осећао изузетно велики утицај Цркве и вере. Свештеницима којима је био архијерејски намесник више је био отац и учитељ него неко ко има власт, а својим ауторитетом љубави и примером живота једноставно није остављао могућност да и свештеници његовог намесништва буду другачији.

Заупокојену Литургију 25. септембра у Храму Св. Преображења служили су свештеници Намесништва азбуковачког, а опело је служио Његово Преосвештенство Епископ шабачки Г. Лаврентије уз саслужење четрдесет свештеника из шабачке, ваљевске и зворничко-тузланске епархије и мноштва народа Љубовије и околине. Од противе Обрада опростили су се прота Драгољуб Стефановић, парох Љубовијски и његово преосвештенство Епископ Лаврентије који је у својој беседи између осталог рекао: „Прота Обрад је био савест Азбуковице; искрено сам се радовао сваком сусрету са њим, као са изузетно мудрим и образованим човеком а истовремено са човеком пуним истинске вере, смирења и разумевања за свакога.“

Нека благи Господ, Дародавац свих добра подари свом слузи, а нашем саслужитељу, вечан спомен у Царству своме.

Протојереј Илија Мишић

Протиница Верица Васиљевић (1958-2012)

Пред празник Воздвиђења Часног Крста, у поноћи, изненада и прерано, упокојила се Верица Васиљевић, верни животни сапутник проте Драгана, пароха из Рамаће код Крагујевца.

Прота Храма Св. Николе у Рамаћи била је препуна мештана овог краја који су дошли да испрате противницу и кажу јој једно велико хвала за све што су она и њен супруг учинили за ово место у току њиховог тридесетчетврогодишњег самопрегорног и пожртвованог рада. Њиховим трудом обновљен је овај храм, који датира још из времена цара Душана, познатији као Куманица. Многа деца овог краја прва слова и прве песмице научили су баш од попадије Верице, а што је веома дирљиво описала у својој опроштајној беседи ћа Олга Јевђовић, професор у пензији.

На опелу противнице чинодејствовало је 14 свештеника из жичке и шумадијске епархије, а поред њих су узели учешћа и школски другови проте Драгана и то



из Београда, Нишке Бање и Младеновца, који су се спремали тих дана да обележе 37. годишњицу матуре, а коју су због овог тужног догађаја одложили. У њихово име од покојнице су се опростили прота Добривоје Митровић из Нишке Бање, прота Драган Павловић, старешина храма на Централном гробљу у Београду и протојакон Стеван Рапајић, који су ожалошћеној породици, деци Марији и Христини и унуку Луки упутили речи утеше и подршке да са неугасивом вером у нашег Творца носе у свом срцу успомену на њихову мајку и баку и наставе даље свој животни пут као прави хришћани.

Угледну, вишедеценијску свештеничку породицу Васиљевић познавао је и Његова Светост Патријарх Иринеј, а поред мештана Рамаће противницу Верицу испратио је такође и велики број житеља и свештеника из Краљева и Сирче где је противница сахрањена на месном гробљу.

Протиници Верици нека је вечан спомен и хвала за све, а од Господа вечна награда.

Протојакон Стеван Рапајић

- Шестомесечни помен протојереју-ставрофору проф. др Радовану Биговићу -

У манастиру Св. Архангела Гаврила у Земуну, 17. новембра 2012. г., у 9 часова биће служена Света Литургија, а потом шестомесечни помен блаженоупокојеном протојереју-ставрофору проф. др Радовану Биговићу.

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА
електромоторни и
електромагнетни погон
програмирано и
даљинско усавучивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ
"GPS" - сателитска синхронизација
063/ 315 841

MJ ОИУ 30 76 245; 30 76 246
Земун, И. Цанкара 9/29 www.mj.rs

1. ЕЛ. ЗВОЊЕЊЕ – ИСТОЧНИ начин (у Руса, Грка и Светогорца до данас, а код Срба до пада Деспотовине, и наново од 2008. године) – са програмирањем и откуцавањем часова и четвртина, а по избору, и даљинским управљањем.

ПРЕДНОСТИ у односу на **ЗАПАДНИ** начин:

- 1.1. Звоњење не потреса звоник;
- 1.2. Знатно више звона може да стане у исти простор;
- 1.3. Укључењем, односно искључењем, звоњење истог трена почне, односно престане.
- 1.4. Качење звона је простије, и због тога је знатно јефтиније;
- 1.5. Потрошња ел. енергије је низка;
- 1.6. Ако престане ел. напајање, и дете може са лакоћом ручно звонити.
- 1.7. Са више звона у хармонији, могу се ручно, али и програмирани изводити мелодије – без додатних чекића и ел. магнета.

2. ОБНОВА старих, механичких, од историјског значаја ЧАСОВНИКА

3. ЧАСОВНИЦИ нови и тачни и још сами прелазе на „зима-лето“ време.

ЈЕМСТВО: 3 ГОДИНЕ

szeljko7@verat.net (szeljko7@gmail.com)

ЖЕЛ-МИР

026/312 752; 065 (064)/920 5 851;

064/20 80 145

САЈТ: zelmir.atspace.com



НАРУЦБЕНИЦА

шифра претплатника
(попуњава служба претплате)

**Претплаћујем се на
следеће часописе**

(Означите жељени часопис и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:		ПТТ број и град:	
Адреса:		Држава, епархија:	
Часопис	Годишња претплата		начин слања (важи за иностранство)
	Србија	иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Светосавско звонце	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки погледи	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом

овде исећи